

Research Paper

The contexts of living apart together in Iran and how couples react; A qualitative study

Hamideh Mohammadzadeh^{1*}, Mohammad Amin Kanani², Seyed Hashem Mousavi³,
Ali Yaghoobi⁴

Received: Jan. 29, 2025; Accepted: Jul. 5, 2025

ABSTRACT

This research investigates living apart together couples and the contexts and conditions related to living apart together as one of the elements of transformation in the family institution. The research participants included LATs, and 15 of them were interviewed using the purposeful sampling method. The current research was carried out by applying the qualitative method and using the interview technique (intensive, semi-structured, and open) to collect information until reaching theoretical saturation. Mayring's qualitative content analysis approach and Software NVivo10 were used to extract and analyze the findings. The findings from the interviews include 28 Initial concepts, 8 sub-categories and, 2 main categories. Participants chose two priority themes for the LAT. They are: 1) social, economic, and family contexts, and 2. Individuality contexts. Also, the reasons for living apart together are different between men and women. Most men cite economic factors, job conditions, and a desire to study as the reasons for being LAT. They emphasize the coercive nature of these conditions. Women, however, attribute their LAT to the job conditions and a desire for education. They see it as an opportunity for their individuality, privacy, and independence. It seems that the LATs of Iranian couples are not a change in family forms, but a change in their content.

Keywords: Desire for education, LAT, family, emigration, individuality, subjectivity

1. PhD Student in Cultural Sociology, Department of Social Science, University of Guilan, Rasht, Iran

✉ mohammadzadeh@phd.guilan.ac.ir

* Corresponding author

2. Associate Professor, Department of Social Science, University of Guilan, Rasht, Iran

✉ kanani@guilan.ac.ir

3. Assistant Professor, Department of Social Science, University of Guilan, Rasht, Iran

✉ hmosavi@guilan.ac.ir

4. Associate Professor, Department of Social Science, University of Guilan, Rasht, Iran

✉ a.yaghoobi@guilan.ac.ir

INTRODUCTION

Today, instead of talking about the family, we talk about "family practices", "doing family", and "family displaying" (Morgan, 1996: 124). This view has several advantages. First, it helps the researcher analyze the growing fluidity of life and family networks. Second, it highlights the neglected ways families are formed. It looks at how people build and live their family relationships. Third, it challenges existing sociological studies' one-sided view of the family as an institution. It highlights individuals who actively create their family roles and routines. This helps explain the changing forms of the family (Giddens & Sutton, 2024: 664-665).

The researchers' observations indicate a little-known family form in Iran. It is unofficial due to the sanctity of marriage and the absence of a common home for husband and wife. This has not been addressed so far.

Unfortunately, there is no single definition for "Living Apart Together." Researchers have different meanings and interpretations of it. Levin and Trust define LAT as a couple who do not live together. Each lives in a home that others may also inhabit (Levin and Trust, 1999: 281). It also means having a close relationship with a partner who lives elsewhere. It includes spouses who want to live together but cannot. Reasons include jobs, distance, and education (Carter & Duncan, 2018).

PURPOSE

The purpose of this study, in addition to introducing the issue of living apart together couples, has been to investigate the factors and contexts to which some spouses have been drawn in Iranian society and what interpretation and meaning they have of these causes. Also, how do men and women react to the LAT?

METHODOLOGY

This study used qualitative methods and interviews. We used intensive, semi-structured, and open formats. We collected data until we reached theoretical saturation.

To extract and analyze the findings, we used Meyering's (2014) qualitative content analysis approach and the software Nvivo10. The participants of the study included the LAT couples living in Tabriz and Rasht, and 15 of them were interviewed using purposive sampling.

FINDINGS

Based on the interviews conducted and their analysis, the two categories of priority of socio-economic and family contexts and conditions (job priority and preference, job compulsion, enthusiasm for education, supportive attitude towards family and emigration) and the contexts of individuality in accepting LAT (distancing from society and family, realization of one's subjectivity, preventing the marriage from becoming routine) are the main grounds and contexts of being LAT in the society are examined. The reasons for living apart together are different between men and women. Men mostly cite economic factors, job conditions, and a desire for education as reasons for their LAT. They also stress coercion and imposed conditions. Women, while also citing job conditions and a desire for education, see it as a chance for individuality, privacy, and independence. Therefore, LAT from women's view is a reflective and strategic opportunity to destroy gender norms of living together. They have concluded that after dedicating a large part of their lives to giving preference to others, this situation is an opportunity to put themselves first, as well as freedom and emancipation from the division of labor.

CONCLUSION

The existence of a family type called LAT does not mean a new form of family or family relations. It means a change in the family's content. What is meant by change and transformation in the content of the family, is to care about individuality, to have fun and to spend time for oneself, to try not to suffer from monotony in the relationship, to change the functions of the family, etc. These developments can be seen in the lives of Iranian LAT. The couples of Iranian LAT are in a cultural context where marriage is the official criterion for the formation of a family. They accept norms about the family. But, they also act themselves. They have changed the routine of married life based on their views. So, their spouses must accept society's social and cultural contexts. They must use its norms and opportunities too. Their spouses must also act on their personal beliefs. By combining these, they fulfill their marriage.

NOVELTY

Many studies in Iran have examined family and family relations. But, none have addressed the causes of Living apart together. This pioneering research creates a new field in family sociology. It can develop systematic knowledge and serve as a basis for future studies. One of the main limitations and problems in this study was access to their spouses and obtaining their consent for interviews. Also, the researchers faced a lack of relevant internal research.

Iranian Cultural Research

Abstract

ETHICAL CONSIDERATIONS

All participants provided informed consent prior to taking part in the study.

FUNDING

The costs of the present research were covered by the authors.

ACKNOWLEDGMENTS

The manuscript was written by Hamideh Mohammadzadeh, under the supervision of Dr. Mohammad Amin Kanani, and with the consultation of Dr. Seyed Hashem Mousavi and Dr. Ali Yaghoubi. The authors wish to sincerely thank all participants for their cooperation during the data collection process, as well as everyone who, in any way, assisted in the introduction of separated spouses.

CONFLICT OF INTEREST

No conflict of interest declared by the authors.

BIBLIOGRAPHY

- Akbarzadeh, F., & Hashemianfar, S.A. (2020). [From Conventional Ethics to Post-Conventional Ethics: Typology of Commitment Experience in Cohabitation]. *Journal of Sociology of Social Institutions*, 2(1), 177-206. doi: 10.22080/ssi.2019.16173.1584 [In Persian]
- Ayuso, L., (2018). What Future Awaits Couples Living Apart Together (LAT)? *The Sociological Review*, 67(1), 1-19. doi: 10.1177/0038026118799053
- Bauman, Z. (2003). *Liquid Love: On The Frailty Of Human Bonds*. Oxford: Polity.
- Bawin-Legros, B., & Gauthier, A. (2001). Regulation of Intimacy and Love Semantics in Couples Living Apart Together. *Review of Sociology*, 11(1), 39-46, doi: 10.1080/03906700020030983
- Beck, U., & Beck-Gernsheim, E. (1995). *The Normal Chaos of Love*. Cambridge: Polity.
- Beck, U., & Beck-Gernsheim, E. (2014). *Distant Love: Personal Life in the Global Age*. Polity Press.
- Beck-Gernsheim, E. (2002). *Reinventing the Family: In Search of New Life styles*. Cambridge: Polity.
- Benson, J.K., & Steffany, E.R.A. (2017). Living Apart Together Relationships In Later Life: Constructing An Account Of Relational Maintenance. *Contemporary Perspectives in Family Research*, 11, 193-215. doi: 10.1108/S1530-353520170000011009
- Carter, J. (2022). Intersections of Intimacies and Inequalities: An Introduction. *Sociological Research Online*, 27(1), 3-7. doi.org/10.1177/13607804211061166
- Carter, J., & Duncan, S. (2018). *Reinventing Couples Tradition, Agency and Bricolage*. Palgrave Macmillan.
- Carter, J., Duncan, S. Stoilova, M., Phillips, M., & Roseneil, S. (2015). Sex, Love and Security: Accounts of Distance and Commitment in Living Apart Together Relationships. *Sociology*, 49(3) 1-18. doi: 10.1177/0038038515573689
- Coulter, R., & Hu,Y., (2015). Living Apart Together and Cohabitation Intentions in Great Britain. *Family Issues*, 38(12), 1-29. doi: 10.1177/0192513X15619461
- Duncan, S. (2011). Personal Life, Pragmatism and Bricolage, *Sociological Research online*. 16(4), 1-12. doi: 10.5153/sro.2537
- Duncan, S., & Phillips, M. (2010). People Who Live Apart Together (Lats) - How Different are They? *The Sociological Review*, 58(1), 112-134. doi: 10.1111/j.1467-954X.2009.01874.x
- Duncan, S., & Phillips, M. (2011). People Who Live Apart Together (Lats): New Family Form or Just a Stage? *Review of Sociology*, 21(3), 513-532. doi: 10.1080/03906701.2011.625660

Iranian Cultural Research

Abstract

- Duncan, S., (2015). Women's Agency In Living Apart Together: Constraint, Strategy and Vulnerability. *The Sociological Review*, 63(3), 589-607. doi: 10.1111/1467-954X.12184
- Duncan, S., Carter, J., Phillips, M., Roseneil, S., & Stoilova, M. (2012). Legal Rights for People Who 'Live Apart Together'? *Social Welfare and Family Law*, 34(4), 443-458. doi: 10.1080/09649069.2012.753731
- Duncan, S., Carter, J., Phillips, M., Roseneil, S., Stoilova, M., (2013). Why Do People Live Apart Together? *Families, Relationships and Societies*, 2(3), 323-338. doi: 10.1332/204674313X673419
- Duncan, S., Phillips, M., Carter, J., Roseneil, S., Stoilova, M., (2014). Practices and Perceptions Of Living Apart Together. *Family Science*, 5(1), 1-10. doi:10.1080/19424620.2014.927382
- Ermisch, J., & Siedler, T. (2009). Living Apart Together. In: M. Brynin, & J. Ermisch, (Eds.) *Changing Relationships* (31-43). New York and London: Routledge.
- Funk, L.M., & Kobayashi, K.M., (2014). From Motivations to Accounts: An Interpretive Analysis of "Living Apart Together" Relationships in Mid- to Later - Life Couples. *Journal of Family Issues*, 37(8), 1-22. doi:10.1177/0192513X14529432
- Gangopadhyay, J. (2023). Living Apart Together (LAT): A New Family Form in Urban India. *Indian Sociological Society*, 72(3), 1-17. doi:10.1177/00380229231172146
- Giddens, A. (1992). *The Transformation of Intimacy: Sexuality, Love and Eroticism in Modern Societies*. Cambridge: Polity Press.
- Giddens, A. Sutton, Ph. (2024). Sociology (H. Chavoshian, Trans.; 9th ed.). Tehran, Iran: Elmi. (Original work published 2021) [In Persian]
- Giraud, C. (2023). Living Apart Together: 40 Years of Sociodemographic Research on LAT Relationships. *Population-E*, 78(1), 051-082. doi:10.3917/popu.2301.0051
- Haskey J., (2005). Living arrangements in contemporary Britain: having a partner who usually lives elsewhere and living apart together (LAT). *Population Trends*. (122):35-45. PMID: 16411623.
- Haskey, J., & Lewis, J., (2006). Living Apart Together In Britain: Context and Meaning, *Law in Context*, 2(1), 37-48. doi:10.1017/S1744552306001030
- Holmes, Mary. (2006). Love Lives at a Distance: Distance Relationships over the Life course, *Sociological Research Online*, 11 (3): 1-11. doi.org/10.5153/sro.1423
- Kanani, M.A., & Alijani, M. (2022). ravābet-e zanāšuyi va bastarhā-ye ān [Extramarital Affairs and the Contexts: A qualitative Study in Rasht]. *Journal of Sociology of Social Institutions*, (18)8, 273-296. doi: 10.22080/ssi.2022.22927.1960 [In Persian]

- Levin, I. (2004). Living Apart Together: A New Family Form. *Current Sociology*, 52(2), 223-240. doi:10.1177/0011392104041809
- Levin, I., & Trost, J. (1999). Living Apart Together. *Community, Work & Family*, 2(3), 279-294. doi:10.1080/13668809908412186
- Lotfizadeh, A., Zahedi, M.J., & Golabi, F. (2018). [Modernizing Women and Marital Intimacy; A Study of Three Generations of Tabriz Women]. *Journal of Social Studies and Research in Iran*, (7)2, 227-253. doi: 10.22059/jisr.2018.260939.708 [In Persian]
- Mayring, Ph., (N.D.). Qualitative content analysis: theoretical foundation, basic procedures and software solution (M.A. Kanani, Trans.). Guilan: Guilan University Press. (Original work published 2014) [In Persian]
- Mayring, Ph. (2014). *Qualitative content analysis: theoretical foundation, basic procedures and software solution*. Beltz.
- Morgan, D. (1996). *Family connections: An Introduction to family studies*. Cambridge: Polity.
- Nico, M., & Caetano, A. (2015). Untying Conceptual Knots: The Analytical Limits of The Concepts of Destandardization and Reflexivity. *Sociology*, 51(4), 666-684. doi: 10.1177/0038038515604107
- Nishikido, M., & Castro-Martín, T. (2024). Living Apart Together in Contemporary Spain: Diverse Motivations Across Life Stages. *Advances in Life Course Research*. doi:10.1016/j.alcr.2024.100627
- Qiu, S. (2019). Chinese 'Study Mothers' in Living Apart Together (LAT) Relationships: Educational Migration, Family Practices, and Gender Roles. *Sociological Research Online*, 25(3), 1-19. doi: 10.1177/1360780419871574
- Qiu, S. (2022). *Gender and Family Practices: Living Apart Together Relationships in China*. Macmillan.
- Quaid, S., Hugman, C., & Wilcock, A. (2022). *Negotiating Families and Personal Lives in the 21st Century Exploring Diversity, Social Change and Inequalities*. Routledge.
- Re'gnier-Loilier, A., & Vignoli, D., (2018). The Diverse Nature of Living Apart Together Relationships: An Italy-France Comparison. *Springer Science+Business Media*, 35, 1-22. doi:10.1007/s12546-017-9197-0
- Reimondos, A., Evans, A., & Gray, E., (2011). Living Apart Together (LAT), Relationships in Australia. *Family Matters*, 87(1), 43-55.
- Roseneil, S. (2006). On Not Living with a Partner: Unpicking Coupledness and Cohabitation. *Sociological Research Online*, 11(3), 111-124. doi.org/10.5153/sro.1413

Iranian Cultural Research

Abstract

- Stoilova, M., Roseneil, S., Carter, J., Duncan, S., & Phillips, M. (2016). Constructions, Reconstructions and Deconstructions of 'Family' Amongst People Who Live Apart Together (Lats). *British Journal of Sociology*, 68(1), 78-96. doi: 10.1111/1468-4446.12220
- Wagner, M., Mulder, C.H., Weib, B., & Krapf, S. (2019). The Transition From Living Apart Together to a Coresidential Partnership, *Advances in Life Course Research*, 39, 77-86. doi:10.1016/j.alcr.2018.12.002

Iranian Cultural Research

Vol. 18
Issue 3
Autumn 2025

مقاله پژوهشی

بسترهای زندگی جانشین در ایران و چگونگی واکنش زوج‌ها؛ یک مطالعه کیفی

حمیده محمدزاده^۱، محمدامین کنعانی^۲، سیدهاشم موسوی^۳، علی یعقوبی^۴

دریافت: ۱۴۰۳/۱۱/۱۰؛ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۴/۱۴

چکیده

در این پژوهش جانشینی همسران و بسترها و شرایط مرتبط با جانشینی به‌عنوان یکی از عناصر تحول در نهاد خانواده مورد بررسی قرار گرفته است. مشارکت‌کنندگان تحقیق شامل همسران جانشین بودند که با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند با ۱۵ نفر مصاحبه شد. پژوهش حاضر با به‌کارگیری رویکرد کیفی و استفاده از تکنیک مصاحبه (عمیق، نیمه‌ساخت‌یافته و باز) برای جمع‌آوری اطلاعات تا رسیدن به اشباع نظری پیش رفت. برای استخراج و تحلیل یافته‌ها از رویکرد تحلیل محتوای کیفی مایرینگ و نرم‌افزار کیفی NVivo10 بهره گرفته شده است. یافته‌های حاصل از مصاحبه‌ها شامل ۲۸ مفهوم اولیه، ۸ خرده مقوله و ۲ مقوله اصلی است. برپایه نظرات مشارکت‌کنندگان، مقوله‌های اولویت بسترها و شرایط اجتماعی، اقتصادی و خانوادگی و بسترهای فردیت در پذیرش جدازستی ازجمله دلایل اصلی جانشینی همسران انتخاب شدند. دلایل این جانشینی در بین مردان و زنان متفاوت است. مردان، بیشتر عوامل اقتصادی، شرایط شغلی و اشتیاق به تحصیل را دلیل جدازستی خود می‌دانند و به نوعی بر اجبار و تحمیل شرایط تأکید می‌کنند، اما زنان درعین حال که شرایط شغلی و اشتیاق به تحصیل را دلیل جدازستی خود اعلام کرده‌اند، به این موقعیت به چشم فرصتی برای فردیت، حفظ حریم خصوصی و استقلال خود نگاه می‌کنند. به نظر می‌رسد، جانشینی همسران ایرانی به منزله دگردیسی و تحول در اشکال خانواده نیست، بلکه نوعی تغییر در محتوای آن است.

کلیدواژه‌ها: اشتیاق به تحصیل، جانشینی همسران، خانواده، مهاجرت، فردیت، سوژگی

۱. دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی فرهنگی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران
mohammadzadeh@phd.guilan.ac.ir ✉

*نویسنده مسئول

۲. دانشیار گروه علوم اجتماعی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران
kanani@guilan.ac.ir ✉

۳. استادیار گروه علوم اجتماعی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران
hmosavi@guilan.ac.ir ✉

۴. دانشیار گروه علوم اجتماعی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران
a.yaghoobi@guilan.ac.ir ✉

مقدمه و بیان مسئله

خانواده، روابط صمیمانه خانوادگی، و مهم‌تر از آن دگردیسی‌ها و تحولات رخ داده در این حوزه از موضوعات مهمی است که همواره مورد توجه اندیشمندان و پژوهشگران بوده است. خانواده، چه غربی و چه ایرانی، را نمی‌توان وجودی تغییرناپذیر، ثابت، و ایستا در نظر گرفت؛ بلکه تغییرات در این نهاد، به لحاظ ساختاری و کارکردی پابرجا و ادامه‌دار است، اما کنشگران حوزه خانواده، شکل‌ها و محتواهای جدیدی در آن ایجاد کرده‌اند.

امروزه به جای صحبت از خانواده، می‌بایست از عملکرد خانواده^۱، انجام زندگی خانوادگی^۲، و نمایش زندگی خانوادگی^۳ سخن گفت (مورگان^۴، ۱۹۹۶، ۱۲۴). به کارگیری چنین دیدگاهی، چندین مزیت دارد: نخست اینکه، به پژوهشگر کمک می‌کند، سیالات فزاینده زندگی‌ها و شبکه‌های خانوادگی را تحلیل کند (مانند درهم آمیختن خانواده‌های هم‌خون و ناتنی)؛ دوم، توجه ما را به روش‌های نسبتاً نادیده گرفته شده شکل خانواده‌ها جلب می‌کند (یعنی اینکه مردم چگونه روابط خانوادگی‌شان را در عمل برمی‌سازند و با آن زندگی می‌کنند)؛ سوم اینکه، دیدگاه یکجانبه مطالعات جامعه‌شناختی موجود را که به خانواده به منزله نهاد می‌نگرند، تعدیل می‌کند؛ چون به عاملیت افراد ذی‌ربط توجه می‌کند که نقش‌ها و روال‌های خانوادگی خود را فعالانه خلق می‌کنند و از این طریق به تبیین شکل‌های در حال تغییر خانواده کمک می‌کنند (گیدنز و ساتن، ۱۴۰۳، ۶۶۵-۶۶۴).

چنین تغییری در مطالعه زندگی خانوادگی نشان داده است که خانواده، مقوله‌ای جدا از فرهنگ و زمینه‌های فرهنگی جامعه نیست، بلکه ساختار اجتماعی، متحول و وابسته به فرهنگ در نظر گرفته می‌شود که از طریق مجموعه‌ای از شیوه‌های روزمره انجام می‌شود؛ بنابراین، شیوه‌های انجام فعالیت‌های خانوادگی و زندگی روزمره، تابع تغییرات

فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران

۱۸۰

دوره ۱۸، شماره ۳

پاییز ۱۴۰۴

پایه ۷۱

1. Family Practices
2. Doing Family
3. Family Displaying
4. Morgan

فرهنگی و اجتماعی است (کیو^۱، ۲۰۱۹). جامعه ایران نیز از این تحولات در امان نمانده و در حوزه خانواده، تغییرات چشمگیری داشته است؛ مانند ازدواج سفید، هم‌باشی، روابط فرازنایشویی، خانواده‌های تک‌فرزند، طلاق عاطفی، و... (لطفی‌زاده، ۱۳۹۷؛ اکبرزاده و هاشمیان‌فر، ۱۳۹۸؛ کنعانی و علیجانی، ۱۴۰۰). مشاهدات نویسندگان پژوهش حاضر نشان می‌دهد که در جامعه ایرانی، شکل دیگری از خانواده نیز وجود دارد که به دلیل قداست ازدواج به عنوان مبنای رسمی تشکیل خانواده و بعید دانستن عدم حضور زن و شوهر در خانه‌ای مشترک، شناخته شده نیست و تاکنون به آن پرداخته نشده است؛ همسرانی که به خاطر بسترهای اجتماعی، اقتصادی، و فرهنگی جامعه، جدا از هم زندگی می‌کنند.

نخستین بار، میشل برکیل^۲ (۱۹۷۸)، به نقل از لوین (۲۰۰۴)، روزنامه‌نگار هلندی، عبارت «زندگی جدا از هم^۳»، را به کار برد، اما تاکنون تعریف یگانه‌ای برای این اصطلاح ارائه نشده و پژوهشگران، تعریف‌ها و تفسیرهای متفاوتی از آن دارند. به گفته لوین و تراست^۴ (۱۹۹۹، ۲۸۱)، همسران جدانشین به زوج‌هایی گفته می‌شود که در خانه مشترکی زندگی نمی‌کنند، هر دوی آن‌ها در خانه‌های خود زندگی می‌کنند که ممکن است افراد دیگری نیز در آن زندگی کنند. این اصطلاح، شامل زوج‌های متأهل و غیرمتأهل^۵ و روابط دوست‌پسر-دوست‌دختر می‌شود و به زوج‌های دگرجنس‌گرا و همجنس^۶ نیز اطلاق می‌شود (هاسکی^۷، ۲۰۰۵؛ دانکن و فیلیپس^۸، ۲۰۱۰). همچنین، منظور از این نوع زندگی، داشتن رابطه‌ای صمیمانه با شریک زندگی‌ای است که در جای دیگری زندگی

1. Qiu

2. Michel Berkiel

3. Living Apart Together (LAT)

– به شرايطی اشاره دارد که در آن، همسران جدا از هم زندگی می‌کنند و در این پژوهش، همسران جدانشین یا جدانشینی همسران نامیده شده است.

4. Levin & Trost

5. Married & Unmarried Couples

6. Heterosexual & Homosexual

7. Haskey

8. Duncan & Phillips

می‌کند و شامل همسرانی می‌شود که دوست دارند با هم زندگی کنند، اما نمی‌توانند؛ مانند همسرانی که به دلایل گوناگونی (شرایط شغلی، فاصله مکانی، ادامه تحصیل، و...) ترجیح می‌دهند جدا از هم زندگی کنند (کارتر و دانکن^۱، ۲۰۱۸).

با توجه به اهمیت فراوان خانواده در جامعه ایران از یک سو و جدید بودن موضوع همسران جدانشین از سوی دیگر، و همچنین، وجود چنین خانواده‌هایی در جامعه، پژوهش حاضر در پی مطالعه این موضوع است. در این راستا، به دنبال پاسخ‌گویی به این پرسش‌ها است: «چه عوامل و شرایطی در ابعاد ساختاری، بینشی، و فردی موجب شده است برخی از همسران به سمت جدانشینی سوق یابند؟» و «واکنش‌های زنان و مردان جدانشین به این شرایط چگونه است؟».

۲. پیشینه پژوهش

نگارندگان پژوهش حاضر در بررسی‌های خود، گزارش پژوهشی داخلی خاصی را درباره جدانشینی همسران پیدا نکرده‌اند، اما بررسی گزارش‌های پژوهشی خارجی، طیف متنوعی از این گونه زندگی‌ها و زمینه‌ها و بسترهای شکل‌گیری آن‌ها را نشان می‌دهد.

دسته‌ای از پژوهشگران در بررسی عوامل و بسترهای جدانشینی همسران، به عوامل ساختاری توجه داشته‌اند؛ برای مثال، ارمیش و سیدلر^۲ (۲۰۰۹)، در پژوهشی با عنوان «زندگی جدا از هم»، تحولات ساختاری رخ داده در جامعه بریتانیا و مطرح شدن موضوعاتی چون استقلال جنسیتی را دلیل جدانشینی دانسته‌اند. برای نمونه، زنان به‌خاطر ادامه تحصیل و مردان به دلایل شغلی به مکان‌های دیگری نقل مکان می‌کنند و بر این نظرنند که خواسته‌های کاری یا تحصیلی برای جدا نگه داشتن زوج‌ها در عصر افزایش استقلال می‌تواند مفید باشد.

1. Carter & Duncan

2. Ermich & Sidler

دانکن، فیلیپس، کارتر، روزنیل، و استولیوا^۱ (۲۰۱۳، ۲۰۱۴)، در پژوهش‌هایی با عنوان «چرا مردم جدا از هم زندگی می‌کنند؟» و «عملکردها و برداشت‌ها از زندگی جدا از هم»، زود بودن و عدم آمادگی برای زندگی مشترک، محدودیت مالی، محدودیت مکانی و مسکن، و فاصله جغرافیایی را دلیل جدانشینی برشمرده و بر این نظر بوده‌اند که این جدایی، موجب انعطاف‌پذیری و استقلال در روابط زوجین می‌شود. همچنین، بیشتر پاسخ‌دهندگان خود را متعهد و زوج‌های تک‌همسر می‌دانند و خوش‌بین هستند که در آینده نزدیک با هم زندگی خواهند کرد.

رگنر لویلر و وینگولی^۲ (۲۰۱۸)، در پژوهشی با عنوان «ماهیت متنوع روابط جدا از هم: مقایسه ایتالیا و فرانسه»، پس از بررسی دلایل جدانشینی در دو جامعه ایتالیا و فرانسه دریافته‌اند که شرایط سخت اقتصادی، وضعیت نامطلوب اشتغال و مسکن، و همچنین، فشار اجتماعی، دلایل جدانشینی در ایتالیا است، ولی در فرانسه، این جدازیستی، انتخابی آگاهانه است.

نیشیکیدو و کاسترو مارتین^۳ (۲۰۲۴)، در پژوهشی با عنوان «زندگی جدا از هم در اسپانیا معاصر: انگیزه‌های متنوع در مراحل زندگی»، نیز به این نتیجه رسیده‌اند که مجموعه‌ای از انگیزه‌های فردی، عوامل اجتماعی-اقتصادی، و همچنین، ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مانند سن، جنسیت، و تحصیلات در انتخاب جدانشینی نقش دارند. دسته دوم از پژوهشگران، از جمله دانکن و همکاران (۲۰۱۴)، فانک و کوبایاشی^۴ (۲۰۱۴)، استولیوا، روزنیل، کارتر، دانکن، و فیلیپس^۵ (۲۰۱۶)، واگنرا، مولدر، ویب، و کرافف^۶ (۲۰۱۹)، و گانگوپادهای^۷ (۲۰۲۳) به عوامل فردی تأثیرگذار بر جدانشینی توجه داشته و اولویت دادن به استقلال شخصی و فردگرایی، حفظ حریم خصوصی، زود بودن و عدم آمادگی برای زندگی

1. Duncan, Phillips, Carter, Roseneil, Stoilova
2. Re'gnier-Loilier & Vignoli
3. Nishikido & Castro-Martín
4. Funk & Kobayashi
5. Stoilova, Roseneil, Carter, Duncan, Phillips
6. Wagnera, Mulder, Weib, Krapf
7. Gangopadhyay

مشترک، دنبال کردن علایق فردی ای مانند سرگرمی‌ها و تفریحات، جلوگیری از فرسایشی شدن رابطه، و اهمیت دادن به خواسته‌ها و علایق فردی یکدیگر را از عوامل جدازیستی به‌شمار آورده‌اند. بنابر نتایج این پژوهش‌ها، همسران به خواست و اراده خود تصمیم گرفته‌اند که جدا از هم زندگی کنند. این همسران، خود را به دیگران، زوج معرفی می‌کنند و کاملاً به یکدیگر متعهد و وفادار هستند، ولی استقلال شخصی و موفقیت در کار برایشان اهمیت و اولویت بیشتری دارد. دسته سوم از پژوهش‌ها، مانند باوین لگروس و گوتیر^۱ (۲۰۰۱)، هاسکی و لویس (۲۰۰۶)، ریموندز، ایوانز، و گری^۲ (۲۰۱۱)، کالتر و هو^۳ (۲۰۱۵)، کارتر، دانکن، استولیوا، فیلیپس، و روزنیل (۲۰۱۵)، آیسو^۴ (۲۰۱۸)، و ژيرو^۵ (۲۰۲۳)، ترکیب متنوعی از دلایل ساختاری و فردی مانند شرایط شغلی، نداشتن آمادگی، حفظ فردیت و استقلال، و... را عامل جدانشینی می‌دانند و بر این نظرند که این شرایط به معنای عدم صمیمیت و عشق نیست، بلکه مدیریت صمیمیت، خلق نمادین روابط، وفاداری، و معنای جدید عشق، از مفاهیم مهمی هستند که به آن دست یافته‌اند.

در جمع‌بندی پژوهش‌های بررسی شده می‌توان گفت، پژوهشگران خارجی، مسئله همسران جدانشین و دلیل جدازیستی آن‌ها را از زوایا و جنبه‌های گوناگون و به روش ترکیبی (روش کمی و پرسش‌نامه‌ای، کیفی و مصاحبه‌ای) مطالعه و بررسی کرده‌اند. این پژوهشگران (ارمیش و سیدلر، ۲۰۰۹؛ دانکن و همکاران، ۲۰۱۴؛ کارتر و همکاران، ۲۰۱۵؛ ریموندز و همکاران، ۲۰۱۱؛ کالتر و هو، ۲۰۱۵؛ آیسو، ۲۰۱۸؛ ژيرو، ۲۰۲۳؛ نیشیکیدو و کاسترو مارتین، ۲۰۲۴) در پژوهش‌هایشان، بیشتر به عوامل ساختاری، فردی، یا ترکیبی از آن‌ها دست یافته‌اند (عوامل ساختاری مانند شرایط اقتصادی-اجتماعی (شغل، ادامه تحصیل، مشکلات مسکن، و...) و عوامل فردی مانند

1. Bawin-Legros & Gauthier
2. Reimondos, Evans, Gray
3. Coulter & Hu
4. Ayuso
5. Giraud

احترام به علائق شخصی، حفظ استقلال و آزادی فردی، فرسایشی نشدن روابط، کاهش اختلافات زناشویی).

افزون براین، برخی پژوهشگران با رویکرد فردی شدن به این موضوع نگرسته‌اند (فانک و کوبایاشی، ۲۰۱۴؛ استولیوا و همکاران، ۲۰۱۶؛ آیسو، ۲۰۱۸؛ ژيرو، ۲۰۲۳) و گروه دیگری (دانکن و همکاران، ۲۰۱۳، ۲۰۱۴؛ کارتر و همکاران، ۲۰۱۵) بر این نظر بوده‌اند که هرچند همسران جدانشین زندگی متفاوتی دارند و جدا از هم زندگی می‌کنند، اما این جدانشینی به معنای فردگرایی خودخواهانه و فرار از تعهد نیست و آن‌گونه که زیگمونت باومن^۱ (۲۰۰۳) می‌گوید، این روابط، ضعیف و شکننده نیستند و می‌توانند در طول زمان و مکان دوام بیاورند.

۳. ملاحظات نظری پژوهش

مروری بر پژوهش‌های انجام‌شده درباره زندگی جدانشینی نشان می‌دهد که نه تنها در ایران، بلکه در جوامع غربی نیز بررسی این پدیده، موضوع جدیدی به‌شمار می‌آید؛ به‌گونه‌ای که پژوهشگران این عرصه آن را کشف دانشگاهی جدیدی (کارتر و دانکن، ۲۰۱۸، ۱۳۷) دانسته‌اند. یکی از دلایل جدید بودن و بی‌توجهی جامعه‌شناسان و دانشمندان دیگر علوم اجتماعی به این موضوع، احتمالاً کمبود اطلاعات آماری از یک‌سو و کم‌رنگ بودن این مسئله به‌عنوان مرحله‌ای موقت و گذرا در جریان زندگی زناشویی، ازسوی دیگر است. باوجوداین، در سال‌های اخیر، برخی داده‌های آماری یا پژوهشی نشان می‌دهد که همسران جدانشین، حدود ۱۰ درصد از جمعیت جوامع اروپای غربی، آمریکای شمالی، و استرالیا را تشکیل می‌دهند (ریموندز و همکاران، ۲۰۱۱؛ دانکن، ۲۰۱۱؛ دانکن و همکاران، ۲۰۱۳، ۲۰۱۵؛ کارتر و دانکن، ۲۰۱۸) و این نوع زندگی در بسیاری از موارد، مرحله موقتی نبوده است، بلکه شکل دیگری از روابط صمیمانه مانند ازدواج یا همبازی به‌شمار می‌آید (ریموندز و همکاران، ۲۰۱۱؛ کارتر و دانکن، ۲۰۱۸).

1. Zygmunt Bauman

دیدگاه‌های نظری ارائه شده درباره جدانشینی همسران را می‌توان به دو گروه تقسیم کرد؛ دیدگاه نخست، نظریه فردی شدن است که بر دگرگونی رابطه بین فرد و جامعه دلالت دارد؛ به این معنا که ساختارهای اجتماعی سنتی طبقه، جنسیت، مذهب، و خانواده در حال از بین رفتن هستند؛ به گونه‌ای که مردم، دیگر جهان‌ها و مسیرهای زندگی از پیش تعیین شده‌ای ندارند. در عوض، افراد، انتخاب‌های خود را به گونه‌ای بازاندیشانه انجام می‌دهند و زندگی‌نامه‌های خود را ایجاد می‌کنند. در عین حال، پروژه خود، با تأکید بر خودشکوفایی فردی و توسعه شخصی، جایگزین رابطه‌های جمعی تر می‌شود. بر پایه دیدگاه این نظریه پردازان، پیوندها و باورهای سنتی در جوامع غربی «مدرن متأخر»، به گونه‌ای فزاینده، ضعیف و بی‌ربط شده‌اند و در نتیجه، ساختارهای اجتماعی‌ای مانند طبقه و خانواده از بین رفته‌اند. از این منظر، همان‌گونه که بک و بک‌گرنشایم^۱ بیان کرده‌اند، خانواده به «مقوله زامبی^۲» تبدیل می‌شود که «با اینکه مرده است، ولی هنوز زنده است» (بک و بک‌گرنشایم، ۲۰۰۲، ۲۰۴). به بیان روشن‌تر، در تبدیل جامعه صنعتی به مدرن، روابط اجتماعی سنتی، فرهنگ، آداب و رسوم، و تعهدات خویشاوندی که زمانی خانواده‌ها را با نقش‌های تعیین شده بر پایه جنسیت به هم پیوند می‌داد، به تدریج کنترل خود را در هدایت زندگی روزمره مردم از دست داده‌اند. در عوض، بر افزایش عاملیت فردی در ساختن زندگی و همچنین، روابط خانوادگی بر پایه خواسته‌های خود، بیشتر تأکید می‌شود. این فرایند، «سنت زدایی^۳» (گیدنز، ۱۹۹۲) نامیده شده که در آن، افراد، وارد موقعیت خانوادگی «دموکراتیک» می‌شوند (بک و بک‌گرنشایم، ۱۹۹۵؛ ۲۰۰۲، ۲۷). بر این اساس، روابط تک‌همسری مادام‌العمر، دیگر جایگاه مرکزی را در جامعه پسا سنتی ندارند و مردم تمایل دارند که بیشتر به روابط و پیوندهای گذرا و ناپایدار بیندیشند (باومن، ۲۰۰۳). در حالت کلی، نظریه‌های فردی شدن بر فروپاشی سنت، در نتیجه ضعیف شدن خانواده و نیاز افراد به یافتن راه‌های جدید زندگی، تمرکز دارند (کارتر، ۲۰۲۲، ۴۶). البته

1. Beck & Beck-Gernsheim
2. Zombie Category
3. Detraditionalization

نظریه‌پردازان، به لحاظ میزان تمرکز و تأکید بر این «پکیج فردی‌شدن»^۱، تفاوت‌هایی دارند (نیکو و کاتانو^۲، ۲۰۱۵)؛ به عنوان مثال، گیدنز به گونه‌ای خوش‌بینانه پی برده است که در جامعه فردی‌شده جدید، انتخاب و آزادی زیادی وجود دارد؛ به ویژه آزادی زنان که سبب دموکراسی خانوادگی جدید می‌شود. در مقابل، بک، تأکید می‌کند که چگونه افزایش امکان انتخاب شخصی، به معنای افزایش ریسک و شکنندگی روابط عاطفی است؛ در حالی که باومن، یک سناریوی تقریباً کابوس‌وار از فردگرایی خودخواهانه، فروپاشی تعهد، و مرگ خویشاوندی ارائه می‌کند (کاید، هوگان و ویلکوک^۳، ۲۰۲۲، ۵۱).

دیدگاه دوم درباره جدانشینی همسران بر این مبنا است که نگاهی دوگانه به این زندگی وجود دارد؛ برخی از پژوهشگران (لوین، ۲۰۰۴؛ هولمز، ۲۰۰۶؛ روزنیل، ۲۰۰۶؛ ریموندز و همکاران، ۲۰۱۱)، جدانشینی را شکل جدیدی از روابط خانوادگی، مانند همبازی، می‌دانند و بر این نظرند که این افراد به اختیار و خواست خود، این شکل زندگی را انتخاب کرده‌اند، که از طریق آن می‌توانند هم صمیمیت و رضایت از زوج بودن را تجربه و اقامت مشترک را به عنوان یک هدف حفظ کنند، هم استقلال فردی و زندگی‌نامه‌های شخصی خود را داشته و برای مدیریت نیازها و خواسته‌های گوناگون در مورد استقلال شخصی، پیشرفت شغلی، نزدیکی عاطفی، و تعهدات خانوادگی دیگر یا به عنوان پاسخی به شرایط بیرونی، استفاده کنند (کارتر و دانکن، ۲۰۱۸، ۱۳۹؛ کیو، ۲۰۲۲، ۱۳). برخی دیگر از پژوهشگران نیز (هاسکی و لویس، ۲۰۰۶؛ ارمیش و سیدلر، ۲۰۰۹؛ دانکن و فیلیس، ۲۰۱۰، ۲۰۱۱؛ دانکن و همکاران، ۲۰۱۳؛ استوالیو و همکاران، ۲۰۱۶؛ کالتر و هو، ۲۰۱۵) جدانشینی همسران را مرحله‌ای گذرا و موقتی از زندگی می‌دانند و بر این نظرند که این افراد در آینده قصد دارند با هم زندگی کنند و در شرایط فعلی بنا به دلایلی از روی اجبار مانند شرایط شغلی، نداشتن امکانات، و آماده نبودن یا ترجیح شخصی و اهمیت برنامه‌های فردی، و... جدانشینی را برگزیده‌اند.

1. Individualization Package
2. Nico & Caetano
3. Quaid, Hugman & Wilcock

۴. روش پژوهش

رویکرد روش‌شناسی پژوهش حاضر، روش کیفی و اکتشافی است. ماهیت پیچیده و نو بودن موضوع همسران جدانشین در ایران و همچنین، نیاز به کشف و توضیح بسترها و زمینه‌های مرتبط با جدانشینی همسران، عوامل و شرایط ساختاری، بینشی، و فردی که موجب جدانشینی همسران شده، و چگونگی واکنش زوجین به این شرایط در بین زنان و مردان، استفاده از این روش را توجیه می‌کند. برای استخراج، تحلیل، و تفسیر داده‌ها، روش تحلیل محتوای کیفی^۱ فیلیپ مایرینگ^۲ (۲۰۱۴) و نرم‌افزار کیفی NVivo10 به کار گرفته شده است.

۴-۱. شیوه گردآوری داده‌ها

برای گردآوری داده‌ها از روش‌های مصاحبه نیمه‌ساخت یافته، عمیق، و مصاحبه باز^۳ در دو فضای واقعی و مجازی استفاده شد. مصاحبه‌ها با همسران جدانشین در دو مرحله انجام شد؛ در مرحله نخست، ویژگی‌های دموگرافیک پاسخ‌گوین، شغل، مدت‌زمان سپری شده از زندگی زناشویی آن‌ها در هنگام مصاحبه پرسیده شد. همچنین، برای اینکه پژوهشگر فضای تعاملی ایجاد کند و مشارکت‌کنندگان تجربه‌های خود را بیان کنند، پرسش‌ها بر محور مضامینی چون دلایل انتخاب جدانشینی و نوع نگاه آن‌ها به این جدایی و به‌طورکلی، روایت آن‌ها از این زندگی پرسیده شد. در مرحله دوم، مصاحبه عمیق انجام گرفت که در قالب این روش، پژوهشگر با بررسی و خوانش مصاحبه‌های مرحله نخست، پرسش‌هایی را از دل پاسخ‌های اولیه به‌منظور دستیابی به جزئیات و کشف مقاصد پنهان مطرح کرد. به‌طورکلی، هنگام انجام مصاحبه‌ها سعی شد اصل مصاحبه باز (مصاحبه‌شونده می‌تواند به پرسش‌ها به‌گونه‌ای کاملاً آزادانه پاسخ دهد)، به‌دلیل حساس بودن موضوع و به‌نوعی مرتبط بودن با زندگی خصوصی افراد رعایت شود. الگوی نمونه‌گیری پژوهش، از نوع هدفمند است. این پژوهش با مصاحبه با ۱۵

فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران

۱۸۸

دوره ۱۸، شماره ۳
پاییز ۱۴۰۴
پیاپی ۷۱

1. Qualitative Content Analysis
2. Philipp Mayring
3. SemiStructured, Intensive & Open Interview

نفر از کسانی که حدود ۳ سال یا بیشتر از ازدواجشان گذشته است و جدانشین هستند، به اشباع رسید؛ به این معنا که مصاحبه‌ها تا زمانی ادامه یافت که به تدریج، دیگر اطلاعات جدیدی به موارد پیشین اضافه نشد. در این پژوهش، به منظور جلب اطمینان و اعتماد، راهنمایی‌های لازم و توضیحات مقدماتی ارائه، و پس از اعلام موافقت افراد، مصاحبه‌ها شروع شد. مکان و زمان مصاحبه و همچنین، مدت زمان مصاحبه، به انتخاب مصاحبه‌شونده بود تا هم گفت‌وگو در محیط مناسب و با آرامش انجام شود و هم اینکه مصاحبه با کمترین میزان فشار بیرونی پیش برود. به طور تقریبی هر مصاحبه بین ۶۰ تا ۹۰ دقیقه به طول انجامید.

۴-۲. تحلیل داده‌ها

به منظور تحلیل داده‌های گردآوری شده، روش تحلیل محتوای کیفی فیلیپ مایرینگ (۲۰۱۴) و برای سرعت بخشیدن به روند تحلیل داده‌ها، نرم‌افزار کیفی NVivo10 به کار گرفته شد. هدف تحلیل محتوای کیفی می‌تواند هر نوع ثبت ارتباطی مانند رونوشت مصاحبه‌ها یا مباحثه‌ها، دستورالعمل‌های مشاهدات، فیلم‌های ویدئویی، و مستندات عمومی باشد. در این رویکرد، تنها محتوای آشکار موارد یادشده تحلیل نمی‌شود، بلکه محتوای پنهان نیز به عنوان جنبه رسمی این موارد، بررسی می‌شود. با این پیش‌زمینه، مایرینگ، تعریف تحلیلی محتوای کیفی را این گونه مطرح می‌کند: یک رویکرد تجربی در تحلیل متون، با پیروی از قوانین تحلیل محتوا و الگویی گام‌به‌گام، بدون ارائه تعریفی شتاب‌زده، مورد استفاده قرار می‌گیرد. مایرینگ بر این باور است که مزیت ویژه روش‌های تحلیل محتوا، در مقایسه با سایر روش‌ها، در این واقعیت نهفته است که در چارچوب رویکرد کیفی و با گسترش جنبه‌های تفسیری مقوله‌ها، می‌توان به پرسش‌های موردنظر پاسخ داد؛ به گونه‌ای که این پرسش‌ها متناسب با مسائل مورد بررسی، فرمول‌بندی شده و پاسخ داده می‌شوند (مایرینگ، در دست چاپ، ۳۸).

مایرینگ، مراحل تحلیل را به سه دسته تقسیم می‌کند: تعیین داده‌ها، تحلیل شرایط خاستگاه، و ویژگی‌های صوری داده‌ها. منظور از تعیین داده‌ها، مشخص کردن داده‌هایی

است که باید تحلیل شوند و در پژوهش حاضر داده‌ها، مصاحبه‌های انجام‌شده با همسران جدانشین (۱۵ نفر) است. این مجموعه داده‌ها نباید در طول تحلیل اضافه شوند یا تغییر کنند، مگر اینکه شرایط خاصی رخ دهد و این تغییر را ضروری کند. منظور از تحلیل شرایط خاستگاه، ارائه توضیحات دقیق در این باره است که مطالب از کجا، از چه کسی، و در چه شرایطی به دست آمده‌اند. همان‌گونه که گفته شد، داده‌های این پژوهش از مصاحبه در دو فضای واقعی و مجازی با همسران جدانشینی که بیش از سه سال از زندگی مشترکشان می‌گذرد و ساکن رشت (۶ نفر) و تبریز (۹ نفر) هستند، گردآوری شده است. در مورد ویژگی‌های صوری داده‌ها، پس از پیدا کردن نمونه‌های موردنظر و جلب رضایت آن‌ها، مصاحبه‌های انجام‌شده ضبط شد و براساس قاعده تحلیل محتوای کیفی که به متن نوشتاری به عنوان پایه‌ای برای تحلیل نیاز است، مصاحبه‌ها، پس از پایان گفت‌وگو، پیاده‌سازی و به متن تبدیل شدند. شیوه تحلیل داده‌ها، مبتنی بر تخصیص استقرایی طبقات تحلیل بوده است. در این روش، همه داده‌ها برای تحلیل در نظر گرفته نمی‌شوند، بلکه تنها بخش‌های مربوط به پرسش‌های خاص پژوهش در نظر گرفته می‌شوند و هدف، این است که به طور مستقیم به طبقه‌های خلاصه‌شده دست یابیم؛ طبقه‌هایی که از خود داده‌ها به دست می‌آیند، نه از ملاحظات نظری. افزون بر این معیارها، موارد بررسی شده موردتوجه قرار گرفته و مقوله‌ها، به شکل مرحله به مرحله و به طور آزمایشی استخراج شدند. در این مرحله بازگشتی، مقوله‌ها، بارها و بارها اصلاح و از تعداد آن‌ها کاسته شد تا تنها مقوله‌های اصلی بمانند و بتوان پایایی آن‌ها را بررسی کرد (مایرینگ، در دست چاپ، ۷۹). برای سنجش اعتبار پژوهش نیز مصاحبه‌های پیاده‌شده در اختیار مشارکت‌کنندگان قرار گرفت تا همسویی متون پیاده‌سازی شده با گفته‌های خودشان را تأیید کنند.

مایرینگ، سه شکل اساسی تفسیر را به شرح زیر معرفی کرده است، که در این پژوهش هم سعی شده است تا این سه شیوه به کار گرفته و رعایت شود:

• تلخیص^۱: هدف از تحلیل، کاهش داده‌ها به گونه‌ای است که محتوای اصلی آن باقی بماند (به منظور ایجاد دیدگاهی جامع از طریق چکیده کردن داده‌های اصلی که هنوز درباره آن تصویری به دست نیامده است)؛

• تشریح^۲: هدف از تحلیل، آماده‌سازی داده‌های بیشتر درباره قطعه‌های جداگانه مورد تردید متن (شرایط، احکام، و...) با هدف افزایش درک، توضیح، و تفسیر بخش خاصی از متن است؛

• ساختاربندی^۳: هدف از تحلیل، فیلتر کردن جنبه‌های خاصی از داده‌ها، به منظور ارائه یک برش مقطعی در داده‌ها با توجه به معیارهای تنظیمی از پیش تعیین شده یا ارزیابی داده‌ها با توجه به معیارهای خاص است (مایرینگ، در دست چاپ، ۶۶-۶۵). برپایه رویکرد مایرینگ، لازم نیست همه بخش‌های مصاحبه‌ها، تحلیل و تفسیر شوند، بلکه بخش‌های مرتبط با پرسش‌های پژوهش از میان آن‌ها انتخاب (تلخیص) و سپس، مرحله به مرحله توضیح و تفسیر (تشریح) می‌شوند تا سرانجام، به یک تم نهایی (ساختاربندی) برسیم.

۳-۴. ویژگی‌های زمینه‌ای مصاحبه‌شوندگان

مشارکت‌کنندگان تحقیق شامل همسران جدانشین بودند که با استفاده از روش نمونه-گیری هدفمند با ۱۵ نفر مصاحبه شد.

جدول شماره (۱). ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مصاحبه‌شوندگان^۴

شماره	نام	سن	شغل و تحصیلات	شغل و تحصیلات همسر	مدت ازدواج	تعداد فرزندان
۸	اعظم	۳۲	دانشجوی دکتری	کارمند فوق‌لیسانس	۵	-

1. Summary

2. Explication

3. Structuring

۴. در این پژوهش، به منظور رعایت معیارهای اخلاقی و رعایت اصل گمنامی، از نام‌های مستعار برای مصاحبه‌شوندگان استفاده شده است.

۱۴	بهناز	۳۶	کارمندفوق لیسانس	کارمندفوق لیسانس	۶	-
۱۰	حدیث	۲۷	معلم و دانشجوی دکتری	کارمندفوق لیسانس	۶	-
۴	حمید	۴۶	کارمندفوق لیسانس	خانه دار-لیسانس	۱۷	۱
۱۱	سپهر	۴۲	کارمندفوق لیسانس	دانشجوی دکتری	۶	-
۲	سجاد	۳۵	شغل پروژه ای-دکتری	پزشک	۸	۱
۱۳	سحر	۴۵	عضو هیئت علمی-دکتری	عضو هیئت علمی-دکتری	۲۱	۱
۳	فاطمه	۴۷	عضو هیئت علمی-دکتری	عضو هیئت علمی-دکتری	۲۰	۱
۵	مجید	۳۶	کارمند-دکتری	کارمندفوق لیسانس	۸	۱
۶	مرجان	۳۳	دانشجوی دکتری	کارمندفوق لیسانس	۵	-
۹	مهران	۲۵	معلم-لیسانس	پزشک	۷	-
۷	مینا	۳۸	معلم و دانشجوی دکتری	کارمندفوق لیسانس	۵	-
۱۲	نسیم	۳۳	دانشجوی دکتری	عکاس-فوق لیسانس	۹	-
۱	هاله	۳۶	عضو هیئت علمی-دکتری	عضو هیئت علمی-دکتری	۱۶	۱
۱۵	هیوا	۴۲	کارمند-لیسانس	کارمندفوق لیسانس	۱۳	۱

۵. یافته‌های پژوهش

هدف پژوهش حاضر این است که نشان دهد، چه عوامل و شرایطی در ابعاد ساختاری، بینشی و فردی موجب شده است برخی از همسران به سمت جدانشینی سوق یابند و واکنش‌های زوجین جدانشین نسبت به این شرایط در بین مردان و زنان چگونه است. در این راستا، پس از خوانش و تحلیل مصاحبه‌های انجام گرفته با همسران جدانشین به خُرده مقولات متعدد و متفاوتی رسیدیم که براینده آنها دستیابی به دو مقوله اصلی الویت بسترها و شرایط اجتماعی-اقتصادی و خانوادگی و بسترهای فردیت در پذیرش جدازیستی بود. در ادامه علاوه بر تحلیل و بررسی روایت‌های همسران جدانشین، در جدول شماره (۲) و شکل شماره (۱) که خروجی Project Map طراحی شده توسط نرم‌افزار Nvivo است، مفاهیم اولیه، خُرده مقولات و مقوله‌های اصلی به تصویر کشیده شده است.

۵-۱. بسترها و زمینه‌های جدانشینی همسران

براساس گفتگوهای انجام شده با همسران جدانشین و کدگذاری و تحلیل صحبت‌های

آنها هرکدام دلیلی را برای جدانشینی خود ذکر کرده‌اند که ذیل دو مقوله شرایط اجتماعی، اقتصادی و خانوادگی و بسترهای فردیت در جدانشینی همسران به‌همراه خُرده مقولات بدست آمده در ادامه به آنها پرداخته شده است.

۵-۱. اولویت بسترها و شرایط اجتماعی، اقتصادی، و خانوادگی

• شرایط شغلی که خود در برگیرنده دو عامل دلبخواهانه (بحث عاملیت و فردی شدن و اهمیت خود و همچنین، ترجیح شغلی، و...) و اجباری و تحمیلی (حالت تبعیدی، نگاه سنتی به وظایف مردانه و زنانه، و نبود شرایط شغلی مناسب در محل زندگی) است؛

• اشتیاق به تحصیل که هم برای مردان و هم زنان، امری اختیاری و دلبخواهانه به‌شمار می‌آید و به‌نوعی این افراد، خواهان این هستند که زندگی نامه شخصی خود را داشته باشند؛

• نگرش حمایتی در مورد خانواده هم مورد دیگری است که موجب شده است که برخی از همسران به‌سوی جدازیستی بروند؛

• مهاجرت به خارج از کشور نیز از دلایل جدانشینی همسران است.

الف) اولویت و ترجیح شغلی: یکی از دلایل و زمینه‌های مهمی که در ایران موجب می‌شود همسران به‌سوی جدانشینی سوق یابند، شرایط و موقعیت شغلی آنها است. افزون‌بر اینکه زنان و مردان، رویکرد و نگاه خاص و متفاوتی به شغل و شرایط شغلی دارند، در بین خود آنها نیز این نگاه، چندگانه و متکثر است. این افراد بر این نظرند که داشتن شغلی مطابق با رشته تحصیلی، اولویت اصلی زندگی‌شان است و این همسران با آگاهی و احترام به علایق و خواست‌های یکدیگر، جدانشینی را پذیرفته‌اند. در این میان، بین زنان و مردان، نگاه متفاوتی وجود دارد که مردان، تنها از روی علاقه به شغل و همچنین، انگیزه نیاز به پیشرفت ترجیح داده‌اند که جدانشینی را تحمل کنند، ولی زنان، افزون‌بر علاقه و اهمیت داشتن شغل، استقلال و آزادی و همچنین، نشان دادن عاملیت خود و تاحدودی، مقاومت در برابر ساختارهای مردسالارانه حاکم بر جامعه، اولویت و ترجیح اصلی‌شان است. در ادامه به چند مصاحبه اشاره می‌شود:

به خاطر شرایط شغلی من هست که ما از هم دوریم؛ یعنی این دوری و جدایی به خاطر اینه که من زن مستقلی هستم و این استقلال، به خاطر تلاش خودم و البته حمایتای همسرم هست. این همه درس نخوندم که آخرش با یه ازدواج، خودمو محدود کنم و سراغ شغل موردعلاقم نرم. می‌خوام بگم من و کسایی شبیه من، وقتی بیشترین زمان زندگیشون رو صرف درس خوندن کردن، پس باید نهایت تلاششون رو بکنن تا شغل مناسبی هم پیدا کنن؛ ولو اینکه این شغل، باعث دوری از شوهر و خانواده بشه. به انتخاب و خواست خودم شغلم رو انتخاب کردم و با همه سختی‌هایی که این دوری داره، از اینکه از لحاظ شغلی احساس آرامش و امنیت خاطر دارم، خیلی خوشحالم (هاله).

برای هاله، شاغل بودن (البته نه هر شغلی، بلکه شغل مناسب و مطابق با خواست و علاقه‌اش) اهمیت فراوانی دارد؛ تاجایی که حاضر شده است، به منظور داشتن شغلی که موجب استقلال مالی و شخصیتی‌اش می‌شود، جدا از همسرش زندگی کند. او بر این نظر است که ازدواج نباید موجب محدود شدن افراد شود و در کنار زندگی زنانشویی هم باید به سراغ علایق و اهداف خود رفت که برای هاله، این علاقه و هدف، داشتن شغل و امنیت شغلی است که موجب احساس آرامش او می‌شود. به طور کلی، هاله، تنها نگاهی مادی به شغلی که باعث جدانشینی شده است، ندارد؛ بلکه در کنار آن، شرایط روحی و روانی خودش را نیز در نظر گرفته است؛ بنابراین، می‌توان گفت، در پس شرایط شغلی که سبب جدانشینی هاله و همسرش شده است، بُعد روانی و آرامش و امنیت خاطر فرد نیز اهمیت دارد.

من و خانومم عادت کردیم به این زندگی. دوست داریم این سبک از زندگی رو. باهاش کنار اومدیم. زندگی شخصی خودمون رو بر این منوال چیدیم، رسیدن و نزدیک شدن به اهدافمون...، شرایط شغلی و کاری از همون اول، اولویتمون بوده و خواهد بود و این ویژگی مشترکمون باعث شده که با این دوری و جدایی کنار بیاییم. منظورم این نیست که زندگی مشترک برامون مهم نیست که اگه نبود، چرا ازدواج کردیم؛ مهمه و خیلی مهمه، ولی حال خوب هر دو مون بستگی به کار و شغلمون و رشته تحصیلی مون داره. من و خانومم عاشق همیم، دلیل حال خوب همیم...، ولی اون فردیت خودمون رو هم داریم (سجاد).

برای سجاد و همسرش، جدا از هم زندگی کردن، یک نوع سبک زندگی است و این سبک زندگی را هم دوست دارند و هم به آن عادت کرده‌اند و مهم‌تر اینکه، برای زندگی شخصی خود، براساس این شرایط برنامه‌ریزی کرده‌اند؛ یعنی نزدیک شدن به اهداف

شخصی که منظور از این اهداف شخصی، کار و شرایط کاری است. برای سجاد، داشتن شغل و البته شغل مرتبط با رشته تحصیلی، اهمیت فراوانی دارد، که این امر بیانگر دو دیدگاه است؛ سجاد به عنوان یک مرد، هم به ساختارهای جامعه مبتنی بر شاغل بودن مردان تأکید دارد و احترام می‌گذارد و هم به خود و علایق مرتبط با رشته تحصیلی اش — که نوعی عاملیت و احترام به خود است — اهمیت می‌دهد. به طور کلی، همان گونه که داشتن شغل برای تشکیل زندگی زناشویی اولویت دارد، برای حفظ شغل و داشتن شغل، باید از این زندگی نیز گذشت.

ب) اجبار شغلی: مصاحبه‌شوندگان مرد، بیشتر به عامل اجبار شغلی اشاره کرده‌اند؛ به ویژه کسانی که در شهرهای اقماری و صنعتی و محیطی صلب مشغول به کار هستند و بر اساس صحبت‌های خودشان، به نوعی دارند زنده‌مانی می‌کنند نه زندگانی. نوع نگاه به این اجباری بودن در بین مردان، تأمل برانگیز است. همچنان که حمید و مجید در صحبت‌هایشان گفته‌اند، مجبور به پذیرش زندگی جدا از هم شده‌اند و ساختارهای حاکم بر جامعه و نبود شرایط اقتصادی مناسب در شهر محل زندگی‌شان و همچنین، این بحث سنتی و کلیشه‌ای که مرد باید نان‌آور خانه باشد، آن‌ها را مجبور کرده است که دور از همسر و فرزند زندگی کنند؛ این اجبار به نظر حمید، این گونه بود که هیچ حق انتخاب دیگری نداشت. در مورد مجید، انتخاب‌های دیگری وجود داشت که به سوی جدانشینی نرود، اما درآمد بالای شغل فعلی اش، سبب تحمل این دوری و جدایی شد. در این میان، مسئولیت‌پذیری و تعهد همسرشان، از جمله دلایل مهمی بوده است که موجب تاب‌آوری آن‌ها و تحمل شرایط دوری شده است.

این شرایط زندگی ما، یعنی دوری من و همسر و دخترم، به نوعی می‌شه گفت، به ما تحمیل شد و من مجبور شدم به دلایلی که یکسری شرایط کاریم بود، یکسری فاصله گرفتن از مسائل و محیط و آدم‌ها بود، و بخش خیلی مهم، بحث روحی و روانی خودم بود که این مورد هم به خاطر یه سری شرایط تحمیلی و از بیرون بود که خودم هیچ نقشی در اون نداشتم و بالاچار تن به این جریان و تبعید دادم (حمید).

به نظر حمید، دلیل جدانشینی آن‌ها، اجباری و تحمیلی است؛ به این معنا که افزون‌بر اجبار شغلی، به لحاظ روحی-روانی نیز باید مدتی از محیط زندگی خود دور می‌شد. همچنین، حمید از تبعید شدن سخن می‌گوید که نشان می‌دهد، امکان و چاره دیگری نداشته و باید تن به این شرایط می‌داد.

به خاطر نبود شرایط شغلی مناسب و اینکه در جامعه ایران، مرد حتماً باید شغلی داشته باشد، تو آزمون نفت شرکت کردم؛ اجباراً سراغ این شغل رفتم. البته جاذبه نفت این است که حقوق خوبی دارد و به لحاظ حقوقی، وضعیت خوبه... ولی به قیمت دوری از همسر و فرزند. اون موقع تصور من این بود که حقوق می‌گیرم و ارتزاقی از وزارت نفت می‌شه و به کار مطالعاتی خودم می‌پردازم... تصور اولیه من این بود و محرکش هم این بود که کار دیگه‌ای با این درآمد نبود و اصلاً کاری نبود. مهندس بودن، پرستیز اجتماعی دارد؛ اگرچه برای من این قضیه مهم نبود، بیشتر درآمدش مهم بود و اینکه دو هفته سرکارم و دو هفته کامل، استراحت و کنار خانواده... (مجید).

بر پایه صحبت‌های مجید، در جامعه ایران، مردها باید شغل داشته باشند (بحث کلیشه‌های جنسیتی که مرد نان‌آور خانه است)؛ به همین سبب، شغلی که مجید انتخاب کرده است (با اینکه هم حقوق بالا و هم وجهه اجتماعی دارد) از روی اجبار بوده است؛ زیرا، در مقایسه با شغل‌های دیگر، درآمد بالایی دارد و مجید، تنها از این زاویه به این شغل و همچنین، شرایط جدا از همسر و فرزند زندگی کردن، نگاه می‌کند. در مورد مجید، درست است که شغل او دلیل جدانشینی است، ولی می‌توان گفت، فراهم کردن زندگی مرفه و اشرافی برای خانواده‌اش، دلیل اصلی این جدانشینی بوده است.

ج) اشتیاق به تحصیل: اشتیاق به تحصیل، یکی دیگر از دلایل جدانشینی همسران، به‌ویژه در بین زنان، بوده است. آن‌ها در صحبت‌هایشان اشاره کرده‌اند که این مورد هم از روی میل و علاقه آنان به ادامه تحصیل و یادگیری و همچنین، انگیزه نیاز به پیشرفت است و هم به‌نوعی، فرصتی است که می‌توانند استقلال و مشروعیت فردی خود را داشته باشند و همچنین، در برابر ساختارهای مردسالارانه حاکم بر جامعه که زن را محدود به خانه و کارهای خانه می‌دانستند، مقاومت کنند.

از همون اول آشنایی مون گفتم که اولویت‌های من ادامه تحصیل، داشتن شغل متناسب با رشته تحصیلیم، و به نوعی موفق شدن تو رشته تحصیلیم هست و ایشون هم قبول کردن. با همه سختی‌ها و دوری‌هایی که داشتیم... از اول باهم کنار اومدیم که الان به خاطر دانشجو بودن من، از هم دوریم. شاید چند سال دیگه، به خاطر شرایط شغلیم؛ چون واقعاً برام مهم هست که نتیجه این همه درس خوندن، سختی کشیدن، و اینکه همه چیز زندگیت تحت تأثیر اون باشه را با داشتن یه شغل خوب، جبران کنم؛ یعنی به خودم بگم که این همه تلاشت بالاخره نتیجه داد. شاید تو جامعه ما به خاطر تفکرات مردسالارانه، این دوری و جدایی عجیب و غریب باشه، ولی تصمیم و انتخاب خودم بوده و همراه با حمایت و پشتیبانی شوهرم (مرجان).

دلیل جدانشینی مرجان و همسرش، ادامه تحصیل مرجان در شهر دیگری است. او از همان ابتدای زندگی مشترک، با مطرح کردن اولویت‌هایش که ادامه تحصیل، شغل متناسب با رشته تحصیلی، و... است، عاملیت و نقش و اهمیت خود و خواسته‌هایش را مطرح می‌کند و به زبان گیدنز و بک، زندگی‌نامه شخصی خود را دارد. برای مرجان، حق انتخاب داشتن افراد، بسیار مهم است و همین امر، دلیل اصلی جدانشینی آنهاست و ادامه تحصیل، شغل، و... فرصت این جدانشینی را فراهم می‌کنند.

ما به خاطر ادامه تحصیل در مقطع دکتری، دور از هم زندگی می‌کنیم... این دور بودن از هم، خیلی سخته؛ به خصوص برای مایی که اوایل زندگی‌مون هست. ولی می‌خوام اینو بگم که بستگی به درک و فهم هر دو طرف داره. اینکه شرایط رو چطور ارزیابی کنیم، اینکه به علایق هم احترام بذاریم، اینکه به خاطر پیشرفت هم هرکاری نکنیم، به نظر من اگه طرفین خودخواهی نداشته باشن، همه چی قابل حل هست. شوهرم می‌گه، زندگی خودمون هست و خودمون تصمیم می‌گیریم براش. ما قرار نیست همو محدود کنیم؛ باید پلی باشیم برای پیشرفت هم و از خودگذشتگی داشته باشیم (مینا).

دلیل جدانشینی مینا و همسرش، ادامه تحصیل مینا در مقطع دکتری است. به نظر مینا، این شرایط زندگی، به ویژه در اوایل زندگی مشترک، سخت است و به درک و فهم طرفین از شرایط و چگونگی ارزیابی آنها بستگی دارد. به نظر مینا، در زندگی مشترک، احترام به علایق و خواسته‌های یکدیگر، برای پیشرفت یکدیگر هر کاری را انجام دادن، و خودخواه نبودن، نقش مهمی دارد. مسئله مهم این است که دوفنری باهم برای زندگی مشترک تصمیم بگیرند و افزون‌براین، همدیگر را محدود نکنند، بلکه شرایط پیشرفت و موفقیت یکدیگر را فراهم کنند.

تو زندگی زناشویی، علاوه بر یه سری هدف مشترک، خود طرفین هم علایق و اهداف خودشون رو دارن و نباید این زندگی مشترک و ازدواج، باعث بشه خودت، علایقت، و اهدافت فراموش بشه. باید در کنار این باهم بودن و برای هم بودن، خود فردیمون رو هم لحاظ کنیم...؛ مثلاً خود من، ادامه تحصیل و درس خوندن رو خیلی دوست دارم و تحت هر شرایطی، باید از لحاظ آکادمیک، فعال و به روز باشم.... اینم بگما، این حرفم به این معنی نیست که زندگی زناشویی، برام مهم نیست؛ ولی در کنار اون، خودم و خواسته های خودم هم اهمیت داره و برای رسیدن بهشون تلاش می کنم... (اعظم).

به نظر اعظم، داشتن هدف در زندگی مهم است و برای رسیدن به آن، هر سختی و فشاری را تحمل می کند که یک مورد، همین جدانشینی و تحمل دلتنگی است. به نظر او، پیگیری اهداف شخصی در کنار جدانشینی، به معنای کم اهمیت بودن زندگی مشترک نیست، که اگر بود، اصلاً چرا ازدواج کرده است. در این میان، نقش شوهر و حمایت هایش نیز مهم است. در مورد نمونه اعظم، می توان گفت، ادامه تحصیل، بهانه ای است برای جدانشینی و درواقع، داشتن هدف و تلاش برای رسیدن به اهداف، دلیل اصلی جدازیستی بوده است.

(د) نگرش حمایتی در مورد خانواده: در جامعه ایران، حمایت اعضای خانواده از یکدیگر و به ویژه بحث نگهداری از والدین توسط فرزندان، به ویژه فرزند پسر، همیشه مطرح بوده و اهمیت این موضوع، به حدی است که در برخی خانواده ها باعث شده است که زن و شوهر، جدا از یکدیگر زندگی کنند.

دلیل جدازیستی ما، مادر همسر مه که مریض هستن و نیاز به مراقبت دارن. من شغلم قراردادی؛ یعنی می تونم هروقت خواستم، نرم و برم پیش شوهرم زندگی کنم، ولی خب نه خودم راضی می شم؛ چون برم اونجا باید از مادرشوهر مریضم پرستاری کنم؛ از طرف دیگه، شغلمو رها کنم، دیگه اون حس مستقل بودن رو ندارم و مهم تر از اونم، فشار مضاعفی به همسرم وارد می شه و خود شوهرم راضی نیستن؛ چون اون وقت، کل مسئولیت و بار مراقبت از مادرشون، میفته گردن من و این دور از انصاف هست که با داشتن دختر و پسرای دیگه، من از مادرشون مراقبت کنم (بهناز).

زندگی بهناز، نمونه ای است که نشان می دهد، باوجود همه پیشرفت های رخ داده در جامعه ایران و تحولاتی که در روابط و حوزه خانواده به وجود آمده است، همچنان، اولویت دهی به خانواده و بستگان و حمایت از آن ها، جایگاه ویژه ای دارد و موجب جدانشینی همسران می شود.

ه) مهاجرت: مهاجرت به خارج از کشور، یکی دیگر از دلایل جدانشینی همسران است که زوجین به سبب پیشرفت تحصیلی و کاری، نبودن امکانات در کشور، آسایش و رفاه اعضای خانواده، و... به کشور دیگری می‌روند.

دلیل جدازیستی ما، مهاجرت خانومم هست. ایشون سه‌سالی هست که رفتن آمریکا برای ادامه تحصیل در مقطع دکتری. از همون اول آشنایی، ما قصد مهاجرت داشتیم؛ یعنی همیشه تو صحبت‌هامون بود که برای ادامه تحصیل بریم...؛ پس برای خودمون چیز خیلی عجیب‌وغریبی نیست این جدایی. البته تصورمون این‌طور بود که چندماهی فاصله باشه، نه اینکه سه سال... (سپهر).

دلیل جدانشینی ما، مهاجرت خانوم و پسر هست. چندسالی بود که تصمیم به مهاجرت گرفته بودیم و اوایل هم من راضی بودم که از ایران بریم، ولی بعدها منصرف شدم. الان نزدیک چهار سال هست خانومم و پسر، انگلیس هستن و من ایران زندگی می‌کنم. خانومم خیلی اصرار داشت باهم بریم. منم دوست داشتم، ولی خب شرایط و امکاناتی که من اینجا دارم، اونجا نخواهم داشت.... تو چهل‌واندی‌سالگی بری خارج، باید همه‌چیو از نو شروع کنی... (هیوا).

سپهر و هیوا، دو مورد از نمونه‌هایی هستند که همسر و فرزندشان، به خارج از کشور مهاجرت کرده‌اند. در این میان، دلایل مهاجرت جالب است که در نمونه سپهر، ادامه تحصیل است که خودش نیز تمایل به رفتن دارد، ولی در مورد هیوا، بیشتر راحتی و آسایش خانواده، دلیل مهاجرت و جدانشینی آن‌ها است و اینکه خودش به سبب جایگاه اجتماعی‌ای که در ایران دارد، در شرایط کنونی، حاضر به مهاجرت نیست.

۵-۱-۲. بسترهای فردیت در پذیرش جدازیستی

منظور از شرایط و بسترهای فردی، مجموعه‌ای از ویژگی‌ها، تفکرات، رفتارها، نگرش‌ها، و باورهای مصاحبه‌شوندگان است که زمینه‌ساز شکل‌گیری، تقویت، و تداوم جدانشینی همسران و موجب تبدیل شدن این جدازیستی به بخشی از زندگی و زیست‌جهان آن‌ها شده است. موضوع غالب در روایت‌های همسران جدانشین، بحث استقلال شخصی و همچنین، محافظت از خود و رابطه‌شان در برابر تنش‌ها و آسیب‌های احتمالی زندگی مشترک است. همچنین، برخی از مشارکت‌کنندگان اظهار داشته‌اند که جدانشینی آن‌ها، فرصتی برای دنبال کردن علایق فردی‌ای مانند تفریحات و سرگرمی‌ها است. به‌طورکلی، مشارکت‌کنندگان می‌خواهند کنترل بیشتری بر سرنوشت و فرصت‌های زندگی خود داشته باشند.

الف) دوری‌گزینی از جامعه و خانواده: با اینکه انسان، موجودی اجتماعی است، ولی هرازگاهی به تنهایی و فاصله گرفتن از دیگران نیاز دارد تا بتواند هم به خود فردی‌اش برسد و هم در پی علایق و فعالیت‌های موردعلاقه خود باشد، و در زندگی متأهلی، جدانشینی همسران، فرصتی برای این مسئله فراهم می‌کند.

همه آدم‌ها نیاز به خلوت و تنهایی دارن تا به کارای مختلف برسن؛ مثلاً با خودشون خلوت کنن...، نمیدونم کارای علمی و فرهنگی انجام بدن، مطالعه داشته باشن، برای خودشون باشن و از اون زندگی مشترک فاصله بگیرن. می‌دونید، منظورم ریکاوری شدن و برای خودت بودن هست. نگاه من به این دوری و جدایی، این مدلی هست که هرازگاهی لازمه... (مهران).

دلیل جدانشینی مهران، شرایط شغلی همسرش است. وی به جدانشینی به‌عنوان یک فرصت می‌نگرد؛ فرصتی برای خلوت با خود، خوب شدن حال، و انجام برخی کارها و این شرایط فرصتی را فراهم کرده است که هرازگاهی از هم دور باشند و به خودشان برسند. نگاه مهران به زندگی خانوادگی نیز نگاهی بازاندیشانه است؛ زیرا، در شلوغی‌های زندگی برای خود و کارهای شخصی‌اش، اهمیت قائل است.

این زندگی و شرایط دور از هم بودن سخته. شاید چون از اول قرار گذاشتیم، همو محدود نکنیم و باعث پیشرفت هم بشیم، با شرایط کنار اومدیم و همو حمایت می‌کنیم. آدم‌ها قرار نیست که با ازدواج همدیگرو محدود و بسته کنن، بلکه برعکس، باید بهم آزادی عمل بدن. باید فرصتایی رو فراهم کنن که طرف مقابل تایمی رو هم به خودش اختصاص بده، برای خودش باشه، برنامه‌ها و تفریح‌های خودش داشته باشه. از نظر من، این‌ها یعنی احترام به خواست و دیدگاه طرف مقابل؛ یعنی حاضر باشی برای موفقیت و خوشحالی همسرت از خودت بگذری (نسیم).

از صحبت‌های نسیم می‌توان این‌گونه برداشت کرد که در زندگی متأهلی، زن و مرد باید آزادی عمل داشته باشند و به زندگی زناشویی محدود نباشند؛ بلکه فرصتی را برای هم فراهم کنند تا فردیت و عاملیت خود را داشته و حفظ کنند.

ب) تحقق سوژگی خود: جدانشینی، فرصت مناسبی برای افراد، به‌ویژه زنان، است تا به کنشگری و سوژگی خود جامه عمل بپوشانند و در کنار زندگی زناشویی و مسئولیت‌های آن، کنشگری خود را نیز داشته باشند.

تو فرهنگ ما، دوری و جدا زندگی کردن زن و شوهر، چیز جالب و تعریف شده‌ای نیست؛ حداقل در فرهنگ سنتیمون؛ ولی فکر می‌کنم این زندگی، فرصتی هم هست. یعنی یه خورده از اون جاروجنجال‌هایی که معمولاً تو زندگی‌های زناشویی هست، آدمی دور می‌شه. مدت کوتاهی می‌تونه برگرده به فردیت خودش و همیشه گیر زندگی زناشویی نیست. البته نباید فراموش کنیم که تو فرهنگ ما، خیلی قوی هست که زن و شوهر باید با هم زندگی کنن...؛ اما من می‌گم ما برای خودمون، خود فردیمون، وقت کم می‌داریم. از نظر درونی، برای خودمون وقت کم می‌داریم، و... باید برای خودمون وقت بذاریم، برای خودمون فکر کنیم... و این دوری تاحدودی این فرصت رو فراهم می‌کنه (فاطمه).

به نظر فاطمه، در زندگی سنتی و فرهنگ ایرانی، جدانشینی همسران، امری غیرمعمول و جانفثاده است، ولی شرایط و عواملی موجب این اتفاق می‌شود و باید به چشم فرصت و تجربه به آن نگاه کرد. از دیدگاه فاطمه، در کنار زندگی زناشویی، باید برنامه‌ها یا به بیان گیدنز و بک، زندگی‌نامه شخصی خود را داشته باشیم و خودمان آن را بنویسیم.

ج) روزمره نشدن زندگی زناشویی: جدانشینی، به همسران کمک می‌کند تا نگرش مثبتی درباره خود و روابطشان داشته باشند. همان‌گونه که حدیث و سحر توضیح می‌دهند، جدانشینی به آن‌ها امکان می‌دهد که تنش‌ها و چالش‌های کمتری داشته باشد و رابطه‌شان به‌سوی فرسایشی شدن و دلزدگی نرود و همیشه برای همدیگر، تازگی داشته باشند.

زن و شوهر باید از هم دور باشن؛ چون وقتی همیشه هستن، چالش‌ها زیاد می‌شه و این دوری، فرصتی هست که باعث کاهش تنش‌ها و چالش‌های زندگی می‌شه. البته دلتنگی هست و... ولی این دوری و جدایی، تاحدودی باعث تازگی رابطه می‌شه. البته اینم بگما؛ این رابطه برای موقتی خوب هست، اگه ادامه دار باشه، اذیت‌کننده هست؛ ولی تجربه خوبی هست... (حدیث).

حدیث، نگاهی موقتی و گذرا به جدانشینی دارد و بر این نظر است که با همه سختی‌ها و دلتنگی‌هایی که جدایی دارد، فرصت مناسبی برای کاهش تنش‌ها و چالش‌های زندگی زناشویی و تازه ماندن رابطه است؛ بنابراین، می‌توان گفت، یکی از علل جدانشینی همسران، دادن فرصتی به یکدیگر برای بهتر شدن زندگی مشترک است.

من و همسرم کاملاً به این نتیجه رسیدیم که رابطه ما طولانی و ادامه‌دار هست و به‌مرور زمان، ممکنه فرسایشی بشه و اون عشق و علاقه، کم‌رنگ بشه؛ به همین خاطر، این دوری، خوبم هست. باعث

می‌شه برای هم تکراری نشیم و چون آدما زیاد همو می‌بینن، برای هم تکراری می‌شن و به‌همین خاطر، گذشت ندارن. این دوری و جدایی، باعث می‌شه ما این فرسایش و دزدگی رو نداشته باشیم. من همیشه می‌گم ما همچنان در دوران نامزدی هستیم؛ نامزدی طولانی مدت (سحر).

منظور سحر از طولانی و ادامه بودن زندگی زناشویی، همان جملهٔ کلیشه‌ای یا ضرب‌المثل معروف است که «با لباس سفید عروسی می‌آید و با کفن سفید هم می‌رود»، که لباس سفید عروسی، نماد شروع یک زندگی مشترک و کفن، نشانه و نمادی از طولانی بودن این زندگی است. در گذشته، اصطلاح لباس سفید و کفن سفید برای زنانی به‌کار می‌رفت که در زندگی زناشویی با مشکل روبه‌رو بودند. چون طلاق امری ناپسند بود، این ضرب‌المثل دلالت بر تحمل زندگی مشترک با وجود همهٔ سختی‌ها داشت؛ اما به‌نظر سحر، این طولانی و ادامه‌دار بودن زندگی، از روی علاقه است و جدانشینی، فرصتی برای تازه ماندن زندگی مشترک به‌شمار می‌آید. به‌نظر می‌رسد، آن‌ها در مسیرشان موفق هم شده‌اند؛ زیرا، در صحبت‌هایشان از این دوران به‌عنوان نامزدی طولانی مدت یاد می‌کنند.

فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران

۲۰۲

دوره ۱۸، شماره ۳

پاییز ۱۴۰۴

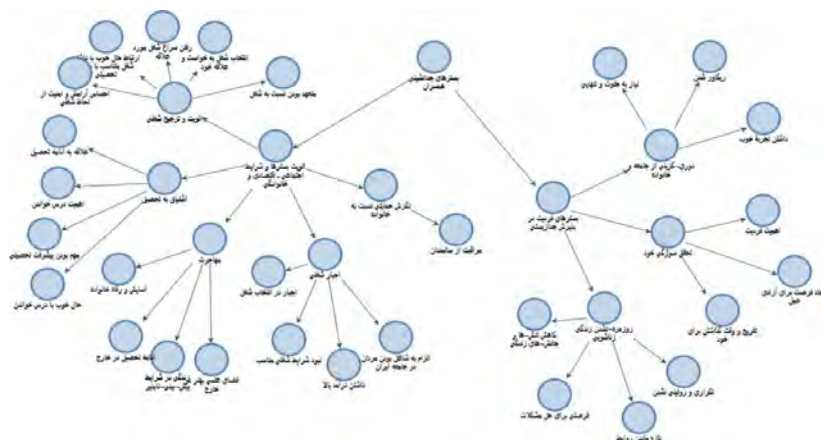
پایه ۷۱

جدول شماره (۲). مفاهیم به‌دست‌آمده در مورد بسترهای جدانشینی همسران

مقوله‌های اصلی	خرده‌مقوله‌ها	مفاهیم اولیه
اولویت بسترها و شرایط اجتماعی-اقتصادی و خانوادگی	اولویت و ترجیح شغلی	- رفتن به‌سراغ شغل موردعلاقه؛ - انتخاب شغل به خواست و علاقه خود؛ - ارتباط حال خوب با داشتن شغل متناسب با رشتهٔ تحصیلی؛ - متعهد بودن به شغل؛ - احساس آرامش و امنیت به‌لحاظ شغلی
	اجبار شغلی	- اجبار در انتخاب شغل؛ - نبود شرایط شغلی مناسب؛ - داشتن درآمد بالا؛ - الزام به شاغل بودن مردان در جامعه ایران
	اشتیاق به تحصیل	- علاقه به ادامهٔ تحصیل؛ - اهمیت درس خواندن؛ - مهم بودن پیشرفت تحصیلی؛ - حال خوب با درس خواندن.
	نگرش حمایتی در مورد خانواده	- مراقبت از سالمندان

مقوله‌های اصلی	خرده‌مقوله‌ها	مفاهیم اولیه
	مهاجرت	- ادامه تحصیل در خارج؛ - فضای علمی بهتر در خارج؛ - زندگی در شرایط پیش‌بینی ناپذیر؛ - آسایش و رفاه خانواده.
	دوری‌گزینی از جامعه و خانواده	- نیاز به خلوت و تنهایی؛ - بازیابی شدن؛ - داشتن تجربه خوب.
بسترهای فردیت در پذیرش جدازیستی	تحقق سوژگی خود	- اهمیت فردیت؛ - ایجاد فرصت برای آزادی عمل؛ - تفریح و وقت گذاشتن برای خود.
	روزمره نشدن زندگی زناشویی	- کاهش تنش‌ها و چالش‌های زندگی؛ - فرصتی برای حل مشکلات؛ - تازه ماندن روابط؛ - تکراری و روزمره نشدن

شکل شماره (۱). الگوی بسترهای جدانشینی همسران

۶. بحث و نتیجه‌گیری

همسران جدانشین، به‌طور سنتی برای علوم اجتماعی نامرئی بوده‌اند و همان‌گونه که بک و بک‌گرنشایم (۲۰۱۴، ۴۷) تأکید کرده‌اند، به‌دلایلی مانند تلقی شدن به‌عنوان گونه‌های در حال «گذار»، فراتر از هنجارهای اجتماعی بودن، و همسویی نداشتن با الگوی خانواده نهادینه‌شده، و همچنین، فقدان نمونه‌های گسترده و اطلاعات آماری، تاحدودی

ناشناس هستند (آیسو، ۲۰۱۸، ۲). هدف پژوهش حاضر، افزون‌بر معرفی موضوع جدانشینی همسران، بررسی عوامل و بسترهایی کشیده شدن همسران به‌سوی آن در جامعه ایران و تفسیر و معنایی که از این علل در نظر دارند، و همچنین، واکنش زنان و مردان به جدانشینی همسرانشان بوده است.

در مصاحبه‌های انجام‌شده با همسران جدانشین، زمانی که از آن‌ها پرسیده شد، «چرا جدانشینی را انتخاب کرده‌اید؟» با طیفی از پاسخ‌های پارادوکسیکال روبه‌رو شدیم؛ از عوامل اجتماعی-اقتصادی گرفته (شرایط شغلی، اشتیاق به تحصیل، حمایت از خانواده، و مهاجرت) تا عوامل فردی (تأمین تنهایی و خلوت، تحقق سوژگی خود، روزمره نشدن زندگی، و...) که خود این عوامل فردی نیز در چارچوب عوامل اجتماعی-اقتصادی قرار می‌گیرند. می‌توان گفت، این عوامل، فرصتی را فراهم کرده‌اند تا افراد، زندگی‌نامه‌های شخصی خود را بسازند. برخی از آن‌ها، دلیل این دوری و جدایی را اجبار و تحمیل از سوی جامعه و ساختارهای آن (نبود شرایط شغلی مناسب در شهر محل سکونت، مأموریتی بودن شغل، و...) یا به‌قول یکی از مصاحبه‌شوندگان، تبعید شدن از محل زندگی می‌دانستند، که این اجبار و تحمیل از بیرون و از سمت دیگری، به‌نوعی باعث شده است که جدانشینی به بخش جدایی‌ناپذیری از زیست جهان این افراد تبدیل شود. همچنین، بحث‌های کلیشه‌ای مرد نان‌آور، موجب شده است که برخی از مردان مورد مصاحبه، به‌دلیل مسائل و فشارهای اقتصادی، حاضر به تحمل دوری و جدایی از همسر و فرزند باشند. برخی دیگر از مصاحبه‌شوندگان نیز ترجیح و اولویت شغلی را به‌عنوان دلیل جدانشینی مطرح کرده‌اند. علاقه به ادامه تحصیل و پیشرفت تحصیلی، مهاجرت و نگرش حمایتی به خانواده، عوامل دیگری هستند که موجب شده‌اند، همسران جدانشینی را انتخاب کنند. افرادی که در این شرایط هستند، نمی‌خواهند از بین شریک زندگی یا شغل خود، یکی را انتخاب کنند. آن‌ها هر دو را می‌خواهند و تصمیم می‌گیرند هر دو را حفظ کنند و نتیجه این تصمیم، آن‌ها را ملزم به جدانشینی و جدازیستی می‌کند. به‌طورکلی، می‌توان گفت، مجموعه‌ای از عوامل درونی و بیرونی در جدازیستی همسران نقش دارند.

همچنین، دلایل این جدانشینی در بین مردان و زنان نیز متفاوت است. مردان، بیشتر عوامل اقتصادی و شرایط شغلی و ادامه تحصیل را دلیل جدازیستی خود می‌دانند و به‌نوعی بر اجبار و تحمیل شرایط تأکید می‌کنند. این یافته، با یافته‌های پژوهش هاسکی و لویس (۲۰۰۶) همسویی دارد، اما زنان به شرایط شغلی و ادامه تحصیل، به‌چشم فرصتی برای فردیت و استقلال خود نگاه می‌کنند و حفظ حریم خصوصی و استقلال خود را دلیل زندگی جدا از هم اعلام کرده‌اند؛ بنابراین، جدانشینی به‌نظر زنان، فرصتی بازاندیشانه و راهبردی برای از بین بردن هنجارهای جنسیتی زندگی مشترک است. آن‌ها به این نتیجه رسیده‌اند که پس از وقف بخش عمده‌ای از زندگی خود برای برتری دادن به دیگران، این موقعیت، فرصتی برای در اولویت قرار دادن خود و همچنین، آزادی و رهایی از تقسیم کارهای سنتی بین زنان و مردان است و باید در مقابل رفتارهای مقتدرانه مردان، ایستادگی و مقاومت کنند و عاملیت و خودمختاری^۱ خود را نشان دهند (دانکن، ۲۰۱۵، ۵۸۹؛ بنسون و همکاران، ۲۰۱۷، ۲۰۲). مورد مشترک در بین زنان و مردان، این است که هر دوی آن‌ها بر این نظرند که جدانشینی با وجود استقلالی که به آن‌ها می‌دهد، کیفیت روابط زناشویی‌شان را نیز افزایش می‌دهد؛ بنابراین، جدانشینی همسران، یک راهبرد برای حفظ روابط صمیمانه در مواقعی است که احساس می‌کنند، زندگی مشترک می‌تواند آن‌ها یا وابستگان‌شان را در موقعیتی آسیب‌پذیر قرار دهد (فانک و کوبایاشی، ۲۰۱۴، ۳؛ کالتر و هو، ۲۰۱۵).

به‌طورکلی، همسران جدانشین، بیشتر به‌دلیل ترجیحات و اجبار شغلی و تاحدودی، علاقه به تحصیلات عالی، حمایت از خانواده، و...، بخشی از زندگی مشترک خود را جدا از هم زندگی می‌کنند؛ به‌بیان روش‌تر، مردان و در برخی از موارد زنان، به‌دلیل نیازهای اقتصادی-مالی و حمایت از خانواده، مجبور می‌شوند برای جست‌وجوی شغل به شهرهای دیگر یا مکانی دورتر از خانواده خود بروند و جدا از همسر و فرزندان خود زندگی کنند. در این مرحله از زندگی، نه زن و نه مرد، زندگی شغلی یا تحصیلی خود را رها نمی‌کنند تا به

1. Agency & Autonomy

شریک خود بیپندند، بلکه در کنار زوج بودن، عاملیت، آرمان‌های فردی، استقلال، و زندگی‌نامه شخصی خود را نیز حفظ می‌کنند؛ از این رو، داشتن استقلال، چه از نوع مالی و چه از نوع شخصیتی، و همچنین، حفظ و نگهداری این استقلال در طول زندگی، برای برخی از افراد، اهمیت بسیار زیادی دارد. این مسئله در زندگی مشترک نیز دارای اهمیت است و برخی از همسران، برای اینکه زمانی برای خودشان و اهدافشان، کارهای موردعلاقه، و ملاقات با دوستان و خانواده داشته باشند، جدانشینی را برگزیده‌اند (بنسون و همکاران، ۲۰۱۷، ۲۰۱). برای این همسران، داشتن استقلال و حفظ آن، به اندازه‌ای اهمیت دارد که ترجیح می‌دهند در طول زندگی مشترک خود، مدتی را جدا از هم بگذرانند. نگاه بیشتر همسران به این جدازیستی، به عنوان پدیده‌ای موقت و گذرا یا نوعی سبک زندگی است که از روی میل و اختیار یا اجبار طرف مقابل، پذیرفته‌اند تا زندگی مشترک خود را حفظ کنند. نگاه به جدانشینی در جوامع غربی با جامعه ایران متفاوت است. در جامعه غرب، این پدیده، در بردارنده طیف گسترده‌ای از روابط است: از روابط دوست‌دختری دوست‌پسری و پارت‌تر هم بودن تا روابط زناشویی که زن و شوهر جدا از هم زندگی می‌کنند؛ اما در ایران، به دلیل ساختارهای حاکم بر جامعه، ماندگار بودن تفکرات و باورهای سنتی، و همچنین فرهنگ جامعه ایرانی، جدانشینی شامل افراد ازدواج کرده‌ای است که بنا به دلایلی، جدا از هم زندگی می‌کنند، آن را پدیده‌ای موقتی و گذرا دانسته، و مهم‌تر از همه، کاملاً به یکدیگر متعهد و وفادار هستند.

بر پایه پژوهش‌های کمی و کیفی انجام شده در جوامع غربی و تعریف‌هایی که از زندگی جدا از هم ارائه شده است، این زندگی در جامعه غربی هم به معنای تغییر شکل و هم به معنای تغییر در محتوای خانواده است؛ از این رو، دلایل جدانشینی همسران، متنوع و در طول زندگی نیز متفاوت است؛ برای مثال، می‌توان به مواردی مانند عدم آمادگی برای زندگی مشترک (دانکن و همکاران، ۲۰۱۳؛ واگنر و همکاران، ۲۰۱۹، ۷۸)، کاهش تنش‌ها و فرار از مشکلات زندگی روزمره (کالتر و هو، ۲۰۱۵)، تجربه طلاق و زندگی ناآرام (ریموندز و همکاران، ۲۰۱۱)، داشتن فرزند از ازدواج قبلی (فانک و

کوبیاشی، ۲۰۱۴؛ واگنرا و همکاران، ۲۰۱۹)، ساختارهای اجتماعی و اقتصادی‌ای مانند محدودیت‌های مالی، اشتغال، آموزش و ادامه تحصیل، نگهداری از والدین و اعضای خانواده (لوین و تراست، ۱۹۹۹؛ هاسکی و لويس، ۲۰۰۶؛ ارمیش و سیدلر، ۲۰۰۹؛ دانکن و فیلیپس، ۲۰۱۱؛ رگنر لویلر و وینگولی، ۲۰۱۸؛ ژيرو، ۲۰۲۳؛ نیشیکیدو و کاسترو مارتین، ۲۰۲۴)، حفظ حریم خصوصی، تأکید بر آرمان‌های فردی و استقلال و آزادی به‌ویژه در بین زنان (دانکن و فیلیپس، ۲۰۱۱؛ فانک و کوبیاشی، ۲۰۱۴؛ دانکن، ۲۰۱۵؛ کارتر و دانکن، ۲۰۱۸؛ گانگپادهای، ۲۰۲۳) اشاره کرد.

تاکنون، پژوهشی در این باره در ایران انجام نشده است که بتوان پژوهش حاضر را با آن مقایسه کرد. یافته‌های این مطالعه، بیانگر این است که جدانشینی همسران در ایران دو دلیل دارد: اولویت بسترها و شرایط اجتماعی-اقتصادی و خانوادگی؛ بسترهای فردیت در پذیرش جدازیستی. این شیوه زندگی خانوادگی که در جامعه ایران وجود دارد، به معنای تغییر در شکل خانواده یا شکل جدیدی از خانواده و روابط خانوادگی نیست، بلکه بیشتر به معنای تغییر و تحول در محتوای خانواده است. منظور از تغییر و تحول در محتوای خانواده، اهمیت دادن به فردیت، تفریح و وقت گذاشتن برای خود، تلاش برای دچار نشدن به یکنواختی در رابطه، تغییر در کارکردهای خانواده، و... است که این تحولات در زندگی همسران جدانشین ایرانی به چشم می‌آید. همسران جدانشین ایرانی، در شرایط و بسترهای فرهنگی‌ای قرار دارند که ازدواج، معیار رسمی تشکیل خانواده است. آن‌ها به این هنجارهای مورد قبول در مورد خانواده پایبند هستند، اما خود نیز دست به کنشگری می‌زنند و با توجه به دیدگاه‌ها و رویکردهای فکری و شخصی خود، تغییراتی در روند معمول زندگی زناشویی ایجاد کرده‌اند. بنابراین، همسران جدانشین، افزون‌بر پذیرش بسترهای اجتماعی و فرهنگی جامعه و استفاده از هنجارها و فرصت‌های ناشی از آن، به نگرش‌های فردی و شخصی خود نیز جامعه عمل پوشانده و با ترکیب این دو موقعیت زندگی زناشویی خود را برمی‌سازند.

ملاحظات اخلاقی

در مطالعه حاضر، فرم‌های رضایت‌نامه، به گونه‌ای آگاهانه توسط همه آزمودنی‌ها تکمیل شد.

حامی مالی

هزینه‌های پژوهش حاضر، توسط نویسندگان مقاله تأمین شده است.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان، مقاله حاضر، فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

تقدیر و تشکر

نگارش این مقاله توسط حمیده محمدزاده و با راهنمایی دکتر محمدامین کنعانی و مشاوره دکتر سیدهاشم موسوی و دکتر علی یعقوبی انجام شده است. نویسندگان این پژوهش بر خود لازم می‌دانند تا از همکاری و همراهی مشارکت‌کنندگان در مرحله گردآوری داده‌ها و همچنین، از همه کسانی که به نحوی در معرفی همسران جدانشین نقش داشته‌اند، تقدیر و تشکر نمایند.

فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران

۲۰۸

دوره ۱۸، شماره ۳

پاییز ۱۴۰۴

پیاپی ۷۱

منابع

- اکبرزاده، فاطمه؛ هاشمیان‌فر، سیدعلی (۱۳۹۸). از اخلاق متعارف تا اخلاق فراعرفی: گونه‌شناسی تجربه تعهد در ازدواج سفید. *جامعه‌شناسی نهادهای اجتماعی*، ۲(۱)، ۲۰۶-۱۷۷. doi: 10.22080/ssi.2019.16173.1584.
- کنعانی، محمد امین؛ علیجانی، محبوبه (۱۴۰۰). روابط فرازنشویی و بسترهای آن: مطالعه‌ای کیفی در شهر رشت. *جامعه‌شناسی نهادهای اجتماعی*، ۸(۱۸)، ۲۹۶-۲۷۳. doi: 10.22080/ssi.2022.22927.1960.
- گیدنز، آنتونی؛ ساتن، فیلیپ (۱۴۰۳). *جامعه‌شناسی* (ترجمه حسن چاوشیان؛ ویراست نهم). تهران: انتشارات علمی.
- لطفی‌زاده، عباس؛ زاهدی، محمدجواد؛ و گلابی، فاطمه (۱۳۹۷). مدرن شدن زنان و صمیمیت زناشویی؛ مطالعه سه نسل از زنان تبریز. *مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران*، ۷(۲)، ۲۵۳-۲۲۷. doi: 10.22059/jisr.2018.260939.708
- مایرینگ، فیلیپ، (بی‌تا). تحلیل محتوای کیفی: مبانی نظری، روش‌های اساسی و راه‌حل نرم‌افزاری (ترجمه محمد امین کنعانی). گیلان: انتشارات دانشگاه گیلان (در دست چاپ).
- Ayuso, L., (2018). What Future Awaits Couples Living Apart Together (LAT)? *The Sociological Review*, 67(1), 1-19. doi: 10.1177/0038026118799053
- Bauman, Z. (2003). *Liquid Love: On The Frailty Of Human Bonds*. Oxford: Polity.
- Bawin-Legros, B., & Gauthier, A. (2001). Regulation of Intimacy and Love Semantics in Couples Living Apart Together. *Review of Sociology*, 11(1), 39-46, doi: 10.1080/03906700020030983
- Beck, U., & Beck-Gernsheim, E. (1995). *The Normal Chaos of Love*. Cambridge: Polity.
- Beck, U., & Beck-Gernsheim, E. (2014). *Distant Love: Personal Life in the Global Age*. Polity Press.
- Beck-Gernsheim, E. (2002). *Reinventing the Family: In Search of New Life styles*. Cambridge: Polity.
- Benson, J.K., & Steffany, E.R.A. (2017). Living Apart Together Relationships In Later Life: Constructing An Account Of Relational Maintenance. *Contemporary Perspectives in Family Research*, 11, 193-215. doi: 10.1108/S1530-353520170000011009
- Carter, J. (2022). Intersections of Intimacies and Inequalities: An Introduction. *Sociological Research Online*, 27(1), 3-7. doi.org/10.1177/13607804211061166
- Carter, J., & Duncan, S. (2018). *Reinventing Couples Tradition, Agency and Bricolage*. Palgrave Macmillan.

- Carter, J., Duncan, S. Stoilova, M., Phillips, M., & Roseneil, S. (2015). Sex, Love and Security: Accounts of Distance and Commitment in Living Apart Together Relationships. *Sociology*, 49(3) 1-18. doi: 10.1177/0038038515573689
- Coulter, R., & Hu, Y., (2015). Living Apart Together and Cohabitation Intentions in Great Britain. *Family Issues*, 38(12), 1-29. doi: 10.1177/0192513X15619461
- Duncan, S. (2011). Personal Life, Pragmatism and Bricolage, *Sociological Research online*. 16(4), 1-12. doi: 10.5153/sro.2537
- Duncan, S., & Phillips, M. (2010). People Who Live Apart Together (Lats) - How Different are They? *The Sociological Review*, 58(1), 112-134. doi: 10.1111/j.1467-954X.2009.01874.x
- Duncan, S., & Phillips, M. (2011). People Who Live Apart Together (Lats): New Family Form or Just a Stage? *Review of Sociology*, 21(3), 513-532. doi: 10.1080/03906701.2011.625660
- Duncan, S., (2015). Women's Agency In Living Apart Together: Constraint, Strategy and Vulnerability. *The Sociological Review*, 63(3), 589-607. doi: 10.1111/1467-954X.12184
- Duncan, S., Carter, J., Phillips, M., Roseneil, S., & Stoilova, M. (2012). Legal Rights for People Who 'Live Apart Together'? *Social Welfare and Family Law*, 34(4), 443-458. doi: 10.1080/09649069.2012.753731
- Duncan, S., Carter, J., Phillips, M., Roseneil, S., Stoilova, M., (2013). Why Do People Live Apart Together? *Families, Relationships and Societies*, 2(3), 323-338. doi: 10.1332/204674313X673419
- Duncan, S., Phillips, M., Carter, J., Roseneil, S., Stoilova, M., (2014). Practices and Perceptions Of Living Apart Together. *Family Science*, 5(1), 1-10. doi: 10.1080/19424620.2014.927382
- Ermisch, J., & Siedler, T. (2009). Living Apart Together. In: M. Brynin, & J. Ermisch, (Eds.) *Changing Relationships* (31-43). New York and London: Routledge.
- Funk, L.M., & Kobayashi, K.M., (2014). From Motivations to Accounts: An Interpretive Analysis of "Living Apart Together" Relationships in Mid- to Later - Life Couples. *Journal of Family Issues*, 37(8), 1-22. doi: 10.1177/0192513X14529432
- Gangopadhyay, J. (2023). Living Apart Together (LAT): A New Family Form in Urban India. *Indian Sociological Society*, 72(3), 1-17. doi: 10.1177/00380229231172146
- Giddens, A. (1992). *The Transformation of Intimacy: Sexuality, Love and Eroticism in Modern Societies*. Cambridge: Polity Press.
- Giraud, C. (2023). Living Apart Together: 40 Years of Sociodemographic Research on LAT Relationships. *Population-E*, 78(1), 051-082. doi: 10.3917/popu.2301.0051

- Haskey J., (2005). Living arrangements in contemporary Britain: having a partner who usually lives elsewhere and living apart together (LAT). *Population Trends*. (122):35-45. PMID: 16411623.
- Haskey, J., & Lewis, J., (2006). Living Apart Together In Britain: Context and Meaning, *Law in Context*, 2(1), 37-48. doi:10.1017/S1744552306001030
- Holmes, M. (2006). Love Lives at a Distance: Distance Relationships over the Life course. *Sociological Research Online*, 11 (3): 1-11. doi.org/10.5153/sro.1423
- Levin, I. (2004). Living Apart Together: A New Family Form. *Current Sociology*, 52(2), 223-240. doi:10.1177/0011392104041809
- Levin, I., & Trost, J. (1999). Living Apart Together. *Community ,Work & Family*, 2(3), 279-294. doi:10.1080/13668809908412186
- Mayring, Ph. (2014). *Qualitative content analysis: theoretical foundation, basic procedures and software solution*. Beltz.
- Morgan, D. (1996). *Family connections: An Introduction to family studies*. Cambridge: Polity.
- Nico, M., & Caetano, A. (2015). Untying Conceptual Knots: The Analytical Limits of The Concepts of Destandardization and Reflexivity. *Sociology*, 51(4), 666-684. doi: 10.1177/0038038515604107
- Nishikido, M., & Castro-Martín, T. (2024). Living Apart Together in Contemporary Spain: Diverse Motivations Across Life Stages. *Advances in Life Course Research*. doi:10.1016/j.alcr.2024.100627
- Qiu, S. (2019). Chinese 'Study Mothers' in Living Apart Together (LAT) Relationships: Educational Migration, Family Practices, and Gender Roles. *Sociological Research Online*, 25(3), 1-19. doi: 10.1177/1360780419871574
- Qiu, S. (2022). *Gender and Family Practices: Living Apart Together Relationships in China*. Macmillan.
- Quaid, S., Hugman, C., & Wilcock, A. (2022). *Negotiating Families and Personal Lives in the 21st Century Exploring Diversity, Social Change and Inequalities*. Routledge.
- Re'gnier-Loilier, A., & Vignoli, D., (2018). The Diverse Nature of Living Apart Together Relationships: An Italy-France Comparison. *Springer Science+Business Media*, 35, 1-22. doi:10.1007/s12546-017-9197-0
- Reimondos, A., Evans, A., & Gray, E., (2011). Living Apart Together (LAT), Relationships in Australia. *Family Matters*, 87(1), 43-55.
- Roseneil, S. (2006). On Not Living with a Partner: Unpicking Coupledness and Cohabitation. *Sociological Research Online*, 11(3), 111-124. doi.org/10.5153/sro.1413

- Stoilova, M., Roseneil, S., Carter, J., Duncan, S., & Phillips, M. (2016). Constructions, Reconstructions and Deconstructions of 'Family' Amongst People Who Live Apart Together (Lats). *British Journal of Sociology*, 68(1), 78-96. doi: 10.1111/1468-4446.12220
- Wagner, M., Mulder, C.H., Weib, B., & Krapf, S. (2019). The Transition From Living Apart Together to a Coresidential Partnership, *Advances in Life Course Research*, 39, 77-86. doi:10.1016/j.alcr.2018.12.002

فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران

۲۱۲

دوره ۱۸، شماره ۳

پاییز ۱۴۰۴

پیاپی ۷۱